

SPRAWOZDANIE O WYPŁACALNOŚCI I KONDYCJI FINANSOWEJ

**TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE
EUROPA SA**

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU I ZA ROK OBROTOWY
ZAKOŃCZONY TEGO DNIA

WROCŁAW, 15 MAJA 2017

SPIS TREŚCI

SŁOWNIK SKRÓTÓW	4
PODSUMOWANIE	5
A. DZIAŁALNOŚĆ I WYNIKI OPERACYJNE	7
A.1. DZIAŁALNOŚĆ	7
A.2. WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	9
A.3. WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ (INWESTYCYJNEJ)	11
A.4. WYNIKI Z POZOSTAŁYCH RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI	12
B. SYSTEM ZARZĄDZANIA	14
B.1. INFORMACJE OGÓLNE O SYSTEMIE ZARZĄDZANIA	14
B.2. WYMOGI DOTYCZĄCE KOMPETENCJI I REPUTACJI	20
B.3. SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM, W TYM WŁASNA OCENA RYZYKA I WYPŁACALNOŚCI	22
B.4. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	30
B.5. FUNKCJA AUDYTU WEWNĘTRZNEGO	33
B.6. FUNKCJA AKTUARIALNA	34
B.7. OUTSOURCING	36
B.8. INNE INFORMACJE	37
C. PROFIL RYZYKA	38
C.1. RYZYKO AKTUARIALNE (UBEZPIECZENIOWE)	39
C.2. RYZYKO RYNKOWE	41
C.3. RYZYKO KREDYTOWE	44
C.4. RYZYKO PŁYNNOŚCI	45
C.5. RYZYKO OPERACYJNE	46
C.6. POZOSTAŁE ISTOTNE RYZYKA	48
C.7. INNE INFORMACJE	49
D. WYCENA DO CELÓW WYPŁACALNOŚCI	50
D.1. AKTYWA	52
D.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE	54
D.3. INNE ZOBOWIĄZANIA	61
D.4. ALTERNATYWNE METODY WYCENY	61
D.5. INNE INFORMACJE	63
E. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	64
E.1. ŚRODKI WŁASNE	64
E.2. KAPITAŁOWY WYMÓG WYPŁACALNOŚCI I MINIMALNY WYMÓG KAPITAŁOWY	66
E.3. ZASTOSOWANIE PODMODUŁU RYZYKA CEN AKCJI OPARTEGO NA DURACJI DO OBLICZENIA KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI	68
E.4. RÓŻNICE MIĘDZY FORMUŁĄ STANDARDOWĄ A STOSOWANYM MODELEM WEWNĘTRZNYM	68

E.5. NIEZGODNOŚĆ Z MINIMALNYM WYMOGIEM KAPITAŁOWYM I NIEZGODNOŚĆ Z KAPITAŁOWYM WYMOGIEM WYPŁACALNOŚCI	69
E.6. WSZELKIE INNE INFORMACJE	69
ZAŁĄCZNIKI	70

SŁOWNIK SKRÓTÓW

- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015r., poz.1844), zwana dalej „Ustawą ubezpieczeniową”;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) , zwana dalej „Dyrektywa/Dyrektywa Wypłacalność II/Wypłacalność II”;
- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014r. uzupełniające Dyrektywę Wypłacalność II, zwane dalej „Rozporządzenie delegowane”;
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów formularzy dotyczących sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE zwanym dalej „Rozporządzeniem wykonawczym”;
- Wytyczne EIOPA, standardy techniczne, wytyczne lokalnego nadzoru powiązane z Dyrektywą Wypłacalność II zwane dalej „Regulacje powiązane/Wytyczne EIOPA”;
- EIOPA ang. European Insurance and Occupational Pensions Authority
- Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
- Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości zwana dalej „Ustawa o rachunkowości”;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji zwane dalej „Rozporządzeniem Ministra Finansów”;
- SCR ang. Solvency Capital Requirement – Kapitałowy wymóg wypłacalności
- MCR ang. Minimum capital requirement – Minimalny wymóg kapitałowy
- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa SA zwane dalej „Spółka/Towarzystwo”
- Sprawozdanie finansowe – sprawozdanie sporządzone za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku zgodnie z Ustawą o rachunkowości, zatwierdzone przez Zarząd w dniu 22 lutego 2017 roku.
- Formuła standardowa – formuła obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności określona w rozdziałach V i X tytułu I Rozporządzenia delegowanego.
- KNF - Komisja Nadzoru Finansowego dalej „Komisja”
- UOKiK - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- PIU - Polska Izba Ubezpieczeń
- Q&A – ang. questions and answers- pytania i odpowiedzi

PODSUMOWANIE

Podstawa sporządzenia

Nowy, zharmonizowany system regulujący działalność firm ubezpieczeniowych w całej Unii Europejskiej, Wypłacalność II, wszedł w życie ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2016 r. System wymaga od firm ubezpieczeniowych cyklicznego ustalania ich pozycji kapitałowej i ujawniania jej na publicznej stronie internetowej Spółki.

Celem tego sprawozdania jest spełnienie wymogów art. 284 Ustawy ubezpieczeniowej o ujawnianiu sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z Ustawą ubezpieczeniową (Rozdział 11), Rozporządzeniem delegowanym (Rozdział XII) oraz Wytycznymi EIOPA.

Struktura niniejszego sprawozdania została przygotowana w sposób opisany w Załączniku XX Rozporządzenia delegowanego oraz zawiera formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje działalność i wyniki Towarzystwa, jego system zarządzania, profil ryzyka, wycenę na potrzeby Wypłacalności II oraz zarządzanie kapitałem.

Wycena aktywów i pasywów na potrzeby Wypłacalności II dokonywana jest zgodnie z zasadami określonymi w Ustawie ubezpieczeniowej i Rozporządzeniu delegowanym:

- Aktywa ujmuje się i wycenia zgodnie z art. 223 ust.1 Ustawy ubezpieczeniowej i rozdziałem II tytułu I Rozporządzenia delegowanego;
- Zobowiązania inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe ujmuje się i wycenia zgodnie z art. 223 ust. 2 i 3 Ustawy ubezpieczeniowej oraz rozdziałem II tytułu I Rozporządzenia delegowanego;
- Rezerw techniczno-ubezpieczeniowe tworzy się zgodnie z art. 224–235 Ustawy ubezpieczeniowej i rozdziałem III tytułu I Rozporządzenia delegowanego.

Podstawową metodą stosowaną do wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe jest wycena rynkowa, natomiast rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wyceniane są z uwzględnieniem najlepszego oszacowania opartego o przyszłe przepływy pieniężne wynikające z umów ubezpieczenia zawartych przez Towarzystwo.

SCR ustalany jest zgodnie z przepisami Ustawy ubezpieczeniowej dotyczącymi obliczania kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej oraz rozdziałami V i X tytułu I Rozporządzenia delegowanego.

MCR ustalany jest zgodnie z przepisami Ustawy ubezpieczeniowej dotyczącymi obliczania wymogów kapitałowych oraz rozdziałem VII i X tytułu I Rozporządzenia delegowanego.

Klasyfikacja i wycena pozycji środków własnych jest zgodna z art. 238–248 Ustawy ubezpieczeniowej i rozdziałem IV tytułu I Rozporządzenia.

Zawartość sprawozdania

W części A niniejszego sprawozdania opisano wyniki Towarzystwa osiągnięte w okresie za jaki sporządzone zostało sprawozdanie tj. od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku (okres sprawozdawczy) oraz wyniki Towarzystwa osiągnięte w okresie porównywalnym tj. od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku. Ta część sprawozdania zawiera również strukturę kapitałową Towarzystwa oraz istotne zdarzenia zaistniałe w okresie

sprawozdawczym. Ze względu na wystąpienie nietypowych, jednorazowych zdarzeń w okresie sprawozdawczym takich jak: wprowadzenie od dnia 1 lutego 2016 roku podatku od niektórych instytucji finansowych oraz zawarcie porozumienia z UOKiK Towarzystwo wypracowało w 2016 roku zysk stanowiący około 30% zysku osiągniętego w okresie porównywalnym.

Część B obejmuje opis systemu zarządzania stosowanego przez Towarzystwo, w tym jego jednostki organizacyjne, obowiązki i zależności tych jednostek, a także opisuje funkcje powołane w Towarzystwie w wyniku implementacji obowiązków określonych w Dyrektywie Wypłacalność II oraz zmiany w systemie zarządzania zaistniałe w okresie sprawozdawczym. Najistotniejszą zmianą w systemie zarządzania w roku 2016 było formalne powołanie kluczowych funkcji i osób nadzorujących te funkcje.

W części C niniejszego sprawozdania zaprezentowano istotne ryzyka, na które narażone jest Towarzystwo w toku prowadzenia działalności ubezpieczeniowej. Opis ryzyk obejmuje identyfikację ryzyk, ich pomiar, zarządzanie tymi ryzykami oraz sposób ich monitorowania i raportowania w ramach jednostek organizacyjnych. W okresie sprawozdawczym nie zidentyfikowano nowych istotnych ryzyk.

Część D zawiera opis zasad wyceny aktywów, zobowiązań i rezerw technicznych na potrzeby ustalenia środków własnych stanowiących pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) oraz minimalnego wymogu wypłacalności (MCR) oraz różnice wynikające z zastosowania tych zasad w porównaniu do zasad wycen stosowanych w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa. W okresie sprawozdawczym Towarzystwo zaimplementowało sposób wyceny pozycji bilansowych wymagany przez Dyrektywę Wypłacalność II i Rozporządzenie delegowane.

W części E niniejszego sprawozdania zaprezentowane zostały wartości kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) oraz minimalnego wymogu wypłacalności (MCR) ustalone na dzień 31 grudnia 2016 roku. Rozdział zawiera również informację o wartości środków własnych stanowiących pokrycie wymogów kapitałowych, procentowy wskaźnik ich pokrycia oraz zmiany wymogów w okresie sprawozdawczym. Ponadto przedmiotem niniejszego rozdziału jest opis sposobu zarządzania kapitałem przez Towarzystwo. W okresie sprawozdawczym nie było zmian w sposobie zarządzania kapitałem. Celem Towarzystwa jest posiadanie środków własnych w wysokości co najmniej równej 120% SCR. W okresie sprawozdawczym i na dzień 31 grudnia 2016 roku Towarzystwo posiadało wystarczające środki własne na pokrycie wymogów kapitałowych. Pozycja kapitałowa Spółki jest stabilna i utrzymuje się na wysokim poziomie. Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 425,7%.

Niniejsze sprawozdanie jest przedstawione w złotych („PLN”). Wszystkie wartości, podane są po zaokrągleniu do tysiąca PLN, w związku z tym mogą wystąpić przypadki matematycznej niezgodności pomiędzy poszczególnymi notami sprawozdania.

A. DZIAŁALNOŚĆ I WYNIKI OPERACYJNE

A.1. Działalność

A.1.1. Informacje ogólne

Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa S.A. prowadzi działalność na podstawie zezwolenia Ministra Finansów z dnia 17 stycznia 2002 roku. Działalność operacyjną Spółka rozpoczęła w lipcu 2002 roku.

Spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej Wydział VI Rejestrowy pod numerem 0000092396.

Dane kontaktowe Spółki:

- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa S.A.
- ul. Gwiaździsta 62
- 53-413 Wrocław

Dane kontaktowe organu odpowiedzialnego za nadzór nad zakładem ubezpieczeń:

- Komisja Nadzoru Finansowego
- Plac Powstańców Warszawy 1
- 00-030 Warszawa

Dane kontaktowe organu sprawującego nadzór nad grupą, do której należy zakład:

- Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht
- Marie-Curie-Str. 24-28
- 60439 Frankfurt

Dane kontaktowe biegłego rewidenta zakładu:

- Artur Chądzyński, biegły rewident nr 11541 działający w imieniu KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
- ul. Inflancka 4A
 - 00-189 Warszawa

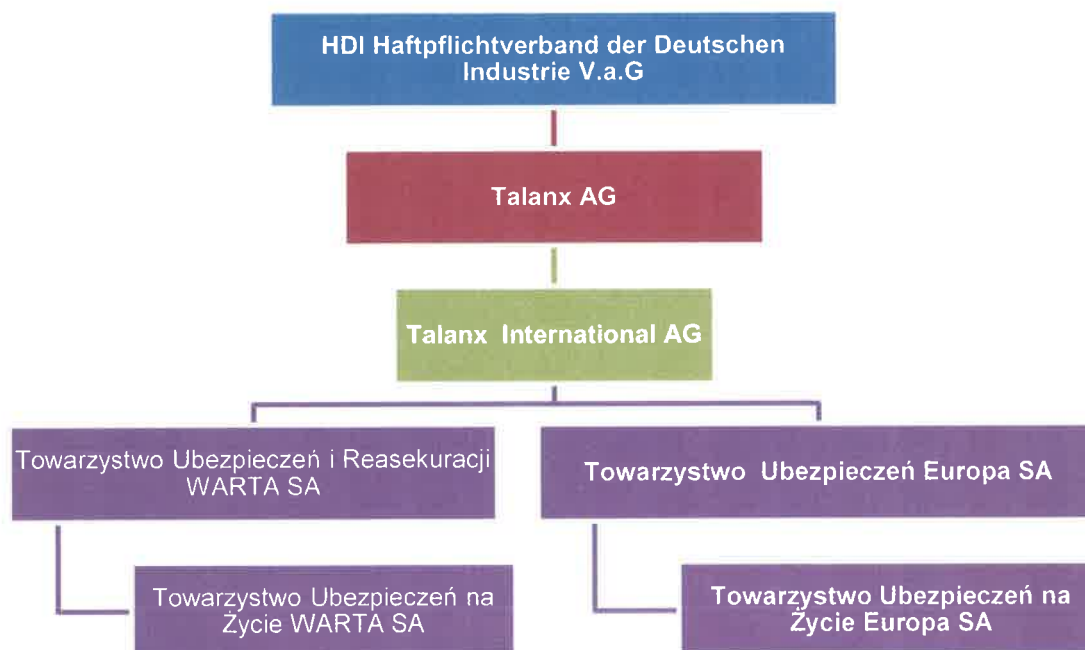
Informacje dotyczące udziałowców posiadających znaczne pakiety akcji Spółki

Kapitał akcyjny TU na Życie Europa S.A. wynosi 307 200 tys. zł i jest podzielony na 3 072 000 akcji o wartości nominalnej 100 zł każda. Wszystkie akcje są imienne zwykłe i zostały opłacone w całości.

Wykaz akcjonariuszy posiadający co najmniej 5% liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu TU na Życie Europa S.A. na dzień 31.12.2016

Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji	Udział w kapitale	Udział w głosach na WZ
TU Europa S.A.	3 072 000	100,00%	100,00%

Poniżej przedstawiono uproszczony schemat struktury Grupy Talanx wraz z podmiotem dominującym Grupy Talanx, do której należy Spółka:

Pełny schemat struktury grupy Talanx dostępny jest na stronie <http://www.talanx.com/~media/Files/T/Talanx/pdfcontent/k-struktur.pdf>

A.1.2. Istotne linie biznesowe oraz tereny geograficzne, w których Spółka prowadzi działalność

Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa S.A prowadzi działalność wyłącznie na terenie Polski.

Spółka prowadzi działalność w zakresie następujących linii biznesowych:

1. Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym
 - Produkty inwestycyjne
2. Pozostałe ubezpieczenia na życie
 - Ubezpieczenie na życie
 - Ubezpieczenie na życie w połączeniu z poniższymi ryzykami:
 - a) Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków
 - b) Ubezpieczenie na wypadek poważnego zachorowania
 - c) Ubezpieczenie na wypadek hospitalizacji
 - d) Ubezpieczenie na wypadek czasowej niezdolności do pracy
 - e) Ubezpieczenie na wypadek całkowitej niezdolności do pracy
 - f) Ubezpieczenie na wypadek trwałego inwalidztwa

A.1.3. Istotne zdarzenia

Na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa S.A. zobowiązane jest do zapłaty podatku w okresach miesięcznych począwszy od 1 lutego 2016 roku. Przedmiotem opodatkowania podatkiem są aktywa podmiotów będących podatnikami podatku. Podatek od niektórych instytucji finansowych zapłacony przez Spółkę za okres od 1 lutego 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wyniósł 12 188 tys.

Z dniem 1 stycznia 2016 r. weszło w życie większość przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Akt dostosowuje obowiązki ubezpieczycieli do przepisów unijnych, w tym dyrektywy 2009/138/WE (Wypłacalność II), regulującej zagadnienia związane z podejmowaniem i prowadzeniem działalności w obszarze ubezpieczeń. Zmiany były podyktowane m.in. koniecznością implementacji europejskiej dyrektywy do polskiego porządku prawnego.

Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa S.A. w toku prowadzonych konsultacji z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zawarło Porozumienie, przedmiotem którego jest rozszerzenie stosowania Decyzji Prezesa UOKiK nr RKT-11/2015 z dnia 2 listopada 2015 r. na inne aktywne stosunki ubezpieczenia wynikające z zawartych umów ubezpieczenia na życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Na mocy zawartego Porozumienia Towarzystwo dokonywać będzie zmian w zakresie obniżenia opłat likwidacyjnych służących do ustalania wartości wykupu obowiązujących w umowach ubezpieczenia na życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Z wizerunkowego punktu widzenia Porozumienie miało neutralny wpływ na działalność Spółki. Wynika to z faktu, że TU na Życie Europa S.A. było jednym z wielu ubezpieczycieli (łącznie 16 zakładów ubezpieczeń na życie), którzy podpisali porozumienie z UOKiK. Spółka była w kontakcie z PIU, które przygotowało przekaz medialny w imieniu ubezpieczycieli, oraz uczestniczyła w opiniowaniu komunikatu prasowego oraz opracowaniu listy pytań i odpowiedzi Q&A.

A.2. Wynik z działalności ubezpieczeniowej

Wyniki z działalności ubezpieczeniowej zaprezentowane w niniejszym rozdziale są zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa sporządzonym zgodnie z Ustawą o rachunkowości.

	2016	2015	Dynamika %
Wynik techniczny	28 371	39 894	71,12%
Pozostałe przychody	1 357	1 658	81,85%
Pozostałe koszty	13 775	47	29 308,51%
Podatek dochodowy	5 980	8 460	70,68%
Zysk netto	9 973	33 044	30,18%

Spółka zakończyła 2016 r. z wynikiem netto w wysokości 9 973 tys. zł, wobec 33 044 tys. zł zysku wypracowanego w roku 2015 (-23 071 tys. zł tj. -70%). Głównym czynnikiem mającym wpływ na rezultaty finansowe Spółki w roku 2016 był niższy wynik techniczny o 11 523 tys. zł w porównaniu do wyniku wypracowanego w roku 2015. Dodatkowo w 2016 roku został wprowadzony podatek od niektórych instytucji finansowych, co spowodowało wzrost pozostałych kosztów o 12 188 tys. zł.

W 2016 roku Spółka osiągnęła łączny przypis składki brutto w wysokości 1 178 568 tys. zł w porównaniu do 1 001 204 tys. zł osiągniętych w 2015 roku (+177 364 tys. zł, tj. +18%). Wzrost sprzedaży jest konsekwencją wzrostu sprzedaży ubezpieczeń na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (+263 858 tys. zł, tj. +39%). Na pozostałych ubezpieczeniach na życie nastąpił spadek sprzedaży z poziomu 323 175 tys. zł w 2015 roku do 236 681 tys. zł osiągniętych w roku 2016 (-86 494 tys. zł, tj. -27%).

Przypis składki brutto w podziale na ryzyka zaprezentowano w tabeli poniżej:

Składka przypisana brutto	2016	2015
ubezpieczenia na życie	180 394	256 179
ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	941 887	678 029
ubezpieczenia rentowe	0	0
ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeśli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4	56 288	66 996
Razem składka przypisana brutto	1 178 568	1 001 204

Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto wyniosły w 2016 roku 792 683 tys. zł. w porównaniu do 907 823 tys. zł w roku 2015. Największy udział w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych brutto zarówno w 2016 jak i w 2015 roku mają ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w podziale na ryzyka zaprezentowano w tabeli poniżej:

Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	2016	2015
ubezpieczenia na życie	329 670	305 572
ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	458 816	597 575
ubezpieczenia rentowe	36	36
ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeśli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4	4 162	4 640
Razem odszkodowania i świadczenia brutto	792 683	907 823

Zmiana stanu rezerw pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto w wyniosła w 2016 roku 218 086 tys. w porównaniu do -148 685 tys. zł w roku 2015, przy czym dodatnia pozycja oznacza nadwyżkę rezerw zawiązyanych nad rozwiązanyymi, natomiast ujemna nadwyżkę rezerw rozwiązanych nad zawiązyanyymi. Największą pozycją zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych stanowi zmiana stanu rezerwy ubezpieczeń na życie. Znaczący wzrost pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wynika z wyższej sprzedaży tych produktów.

Zmianę stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto w podziale na ryzyka zaprezentowano w tabeli poniżej:

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	2016	2015
ubezpieczenia na życie	-297 424	-254 683
ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	513 478	106 104
ubezpieczenia rentowe	-23	-24
ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeśli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4	2 055	-81
Razem zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	218 086	-148 685

Koszty administracyjne w 2016 roku osiągnęły wartość 29 350 tys. zł, w roku 2015 było to 29 770 tys. zł (spadek o 1%).

Koszty administracyjne w podziale na ryzyka zaprezentowano w tabeli poniżej:

Koszty administracyjne	2016	2015
ubezpieczenia na życie	14 328	15 525
ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	11 517	10 928
ubezpieczenia rentowe	0	0
ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeśli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4	3 505	3 317
Razem koszty administracyjne	29 350	29 770

Koszty akwizycji w 2016 roku osiągnęły wartość 189 304 tys. zł, w roku 2015 było to 302 538 tys. zł (spadek o 37%). Na tę kwotę składają się przede wszystkim prowizje akwizycyjne wypłacone agentom. Spadek kosztów akwizycji w roku 2016 w porównaniu do 2015 roku o 37% wynika ze zmiany struktury sprzedaży (niższa sprzedaż produktów ochronnych z grupy pozostałe ubezpieczenia na życie cechujących się wyższymi prowizjami akwizycyjnymi, wyższa sprzedaż produktów inwestycyjnych z niższą prowizją).

Koszty akwizycji w podziale na ryzyka zaprezentowano w tabeli poniżej:

Koszty akwizycji	2016	2015
ubezpieczenia na życie	89 691	212 426
ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	48 914	40 626
ubezpieczenia rentowe	0	2
ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeśli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4	50 699	49 485
Razem koszty akwizycji	189 304	302 538

A.3. Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

Wyniki z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej) zaprezentowane w niniejszym rozdziale są zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa sporządzonym zgodnie z Ustawą o rachunkowości.

Całkowity wynik na działalności lokacyjnej jest elementem wyniku technicznego Spółki i zawiera wynik z inwestycji własnych Spółki oraz wynik z lokat środków z tytułu ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający (lokaty produktowe).

	2016	2015
Przychody z lokat	71 800	89 148
Niezrealizowane zyski z lokat	344 276	394 525
Niezrealizowane straty na lokatach	271 784	335 555
Koszty działalności lokacyjnej	12 138	13 793
Wynik z działalności lokacyjnej	132 154	134 325

Wynik z działalności lokacyjnej w podziale na kategorie lokat przedstawia tabela poniżej:

	2016	2015
Przychody z lokat bankowych	12 077	27 752
Przychody z jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych	17 312	11 370
Przychody z instrumentów dłużnych, w tym utrata wartości	5 563	1 399
Przychody z aktywów UFK	98 202	86 708
Wynik z instrumentów pochodnych	1 743	9 062
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	-1 312	-955
Utrata wartości udziałów i akcji	-1 431	-1 011
Wynik z działalności lokacyjnej	132 154	134 325
Zmiana Kapitału z aktualizacji wyceny, w tym:		
Instrumenty dłużne	353	1 041

W 2016 roku wyniósł 132 154 tys. zł. z czego przychody z lokat wynoszą 71 800 tys. zł, niezrealizowane zyski z lokat 344 276 tys. zł, koszty działalności lokacyjnej 12 138 tys. zł., niezrealizowane straty na lokatach 271 784 tys. zł. Największe pozycje w wyniku z działalności lokacyjnej Spółki w 2016 roku stanowiły przychody z aktywów UFK wynoszące 98 202 tys. zł oraz przychody z jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w wysokości 17 312 tys. zł.

Całkowity wynik na działalności lokacyjnej w 2015 roku wyniósł 134 325 tys. zł, z czego przychody z lokat wynoszą 89 148 tys. zł, nie zrealizowane zyski z lokat 394 325 tys. zł, koszty działalności lokacyjnej 13 793 tys. zł, niezrealizowane straty na lokatach 335 555 tys. zł. W 2015 roku największą pozycję w wyniku z działalności lokacyjnej Spółki stanowiły przychody z aktywów UFK o wartości 86 708 tys. zł., kolejną, co do wartości przychodów, grupą były przychody z lokat bankowych, które wyniosły 27 752 tys. zł.

Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Europa S.A. nie prowadzi inwestycji związanych z sekurytyzacją.

A.4. Wyniki z pozostałych rodzajów działalności

Wyniki z pozostałych rodzajów działalności zaprezentowane w niniejszym rozdziale są zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniu finansowym Towarzystwa sporządzonym zgodnie z Ustawą o rachunkowości.

Okres sprawozdawczy	2016	2015
Pozostałe przychody operacyjne	1 357	1 658
Pozostałe koszty	13 775	47
Wyniki z pozostałych rodzajów działalności	-12 418	1 611

Pozostałe przychody operacyjne wyniosły w 2016 roku 1 357 tys. zł natomiast w 2015 roku 1 658 tys. zł (spadek o 18%). Największy udział w przychodach operacyjnych stanowią odsetki od lokat „overnight”, które stanowiły około 67% pozostałych przychodów operacyjnych w 2016 roku i 2015 roku.

Pozostałe koszty operacyjne za rok 2016 osiągnęły poziom 13 775 tys. zł i w porównaniu z poprzednim rokiem były wyższe o 13 728 tys. zł. Największy udział w kosztach w 2016 roku

stanowi podatek od niektórych instytucji finansowych (12 188 tys.), który w 2015 roku nie występował.

A.5. Wszelkie inne informacje

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Europa SA w dniu 27 marca 2017 roku podjęło uchwałę dotyczącą podziału zysku za rok 2016 przeznaczając cały wypracowany zysk na kapitał zapasowy.

B. SYSTEM ZARZĄDZANIA

B.1. Informacje ogólne o systemie zarządzania

System zarządzania Spółki jest adekwatny do charakteru, skali i złożoności ryzyk charakterystycznych dla działalności Towarzystwa.

Spółka dokłada wszelkich starań, aby proces zarządzania odbywał się z pełną ochroną Ubezpieczonych oraz z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa. System zarządzania poddawany jest regularnym przeglądom wewnętrznym, co najmniej raz w roku oraz w przypadku zaistnienia istotnych zmian w strukturze systemu zarządzania.

B.1.1. System zarządzania

Nadrzędnym dokumentem regulującym działalność Spółki jest Statut, który zawiera najważniejsze kwestie dotyczące działalności zakładu ubezpieczeń, m.in. takie jak:

- 1) rodzaj prowadzonej działalności,
- 2) kapitał, prawa i obowiązki akcjonariuszy,
- 3) organy Spółki, ich kompetencje, zasady powoływania,
- 4) fundusze i rachunkowość Spółki.

W Spółce funkcjonuje regulacja wewnętrzna, która normuje zasady zarządzania w Spółce, zapewniając skuteczne, prawidłowe i ostrożne zarządzanie prowadzoną działalnością.

Regulacją opisującą strukturę organizacyjną Spółki jest Regulamin Organizacyjny. Regulamin Organizacyjny definiuje również zakres zadań i obowiązków poszczególnych jednostek organizacyjnych Spółki.

Zarząd zapewnia, aby struktura organizacyjna Spółki była przejrzysta i odpowiednia do skali i charakteru prowadzonej działalności, a także aby zakresy odpowiedzialności były jasno przypisane i właściwie przydzielone.

Walne Zgromadzenie

Zasady funkcjonowania Walnego Zgromadzenia określają przepisy prawa, Statut oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia, które regulują sposób jego zwoływania oraz przebieg. Do obowiązków Walnego Zgromadzenia należy m.in. zatwierdzanie Statutu Spółki, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego.

Rada Nadzorcza

Zasady funkcjonowania Rady Nadzorczej w Spółce określają przepisy prawa, Statut oraz Regulamin Rady Nadzorczej, które definiują jej organizację oraz szczegółowe kompetencje. Rada Nadzorcza składa się z co najmniej pięciu osób, w tym Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza Rady, którzy, wraz z pozostałymi Członkami, powoływani są przez Walne Zgromadzenie na okres 3 lat. Członków Rady Nadzorczej powołuje się na okres wspólnej kadencji. Rada Nadzorcza w 2016 roku składała się z 5 Członków. Rada Nadzorcza zwoływana jest w miarę potrzeb, nie rzadziej niż trzy razy w roku obrotowym.

Do obowiązków Rady Nadzorczej należy między innymi badanie i ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami jak i ze stanem faktycznym oraz ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny. Ponadto do kompetencji Rady Nadzorczej należy m.in.:

- sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności w tym nad procesem zarządzania ryzykiem;
- podejmowanie uchwał, wydawanie zaleceń i opinii oraz wnioskowanie do Walnego Zgromadzenia;
- wykonywanie zadań w ramach Komitetu Audytu;
- powołanie i odwołanie Członków Zarządu Spółki; powierzenie jednemu z Członków Zarządu funkcji Prezesa Zarządu; powierzenie jednemu lub większej liczbie Członków Zarządu funkcji Wiceprezesa Zarządu;
- zatwierdzanie rocznego budżetu i biznes planu oraz planu strategicznego spółki.

Rada Nadzorcza wykonuje zadania Komitetu Audytu. Główne zadania Komitetu Audytu obejmują:

- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej;
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania;
- monitorowanie zarządzania ryzykiem;
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej.

Zarząd

Zarząd składa się z dwóch lub większej liczby Członków, powoływanych przez Radę Nadzorczą. Powołanie członków Zarządu następuje za zgodą organu nadzoru, chyba że w skład Zarządu wchodzi już dwie osoby, wobec których organ nadzoru wyraził zgodę. Rada Nadzorcza powierza jednemu z Członków Zarządu funkcję Prezesa Zarządu, może też powierzyć jednemu lub większej liczbie Członków Zarządu funkcję Wiceprezesa Zarządu. Członkowie Zarządu powoływani są na okres 3 lat wspólnej kadencji. Zarząd zbiera się na posiedzeniach zwoływanych przez Prezesa, a w razie jego nieobecności przez Wiceprezesa lub wyznaczonego przez Prezesa lub Zarząd Członka Zarządu. Posiedzenie może być również zwołane na pisemny uzasadniony wniosek przynajmniej jednego Członka Zarządu. Posiedzenia Zarządu odbywają się co najmniej raz w miesiącu. Zarząd podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów przy quorum wynoszącym 1/2 jego składu osobowego. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu. Zarząd Spółki zapewnia przekazywanie Radzie Nadzorczej wszelkich informacji i danych, które są niezbędne do wypełniania przez jej Członków funkcji nadzorczych. Zasady podziału obowiązków pomiędzy Członków Zarządu zostały jednoznacznie określone w drodze Uchwały Zarządu. Podział ten nie prowadzi do zbędnego nakładania się kompetencji Członków Zarządu lub wewnętrznych konfliktów interesów, a także obejmuje wszystkie obszary działalności Spółki.

Do obowiązków Zarządu należy m.in.:

- prowadzenie spraw Spółki oraz jej reprezentowanie;
- zarządzanie majątkiem Spółki;
- określenie Strategii Spółki oraz głównych celów działania Spółki, przedkładanie Strategii Radzie Nadzorczej, a także odpowiedzialność za wdrożenie i realizację Strategii;
- dbanie o efektywność i przejrzystość systemu zarządzania Spółką.

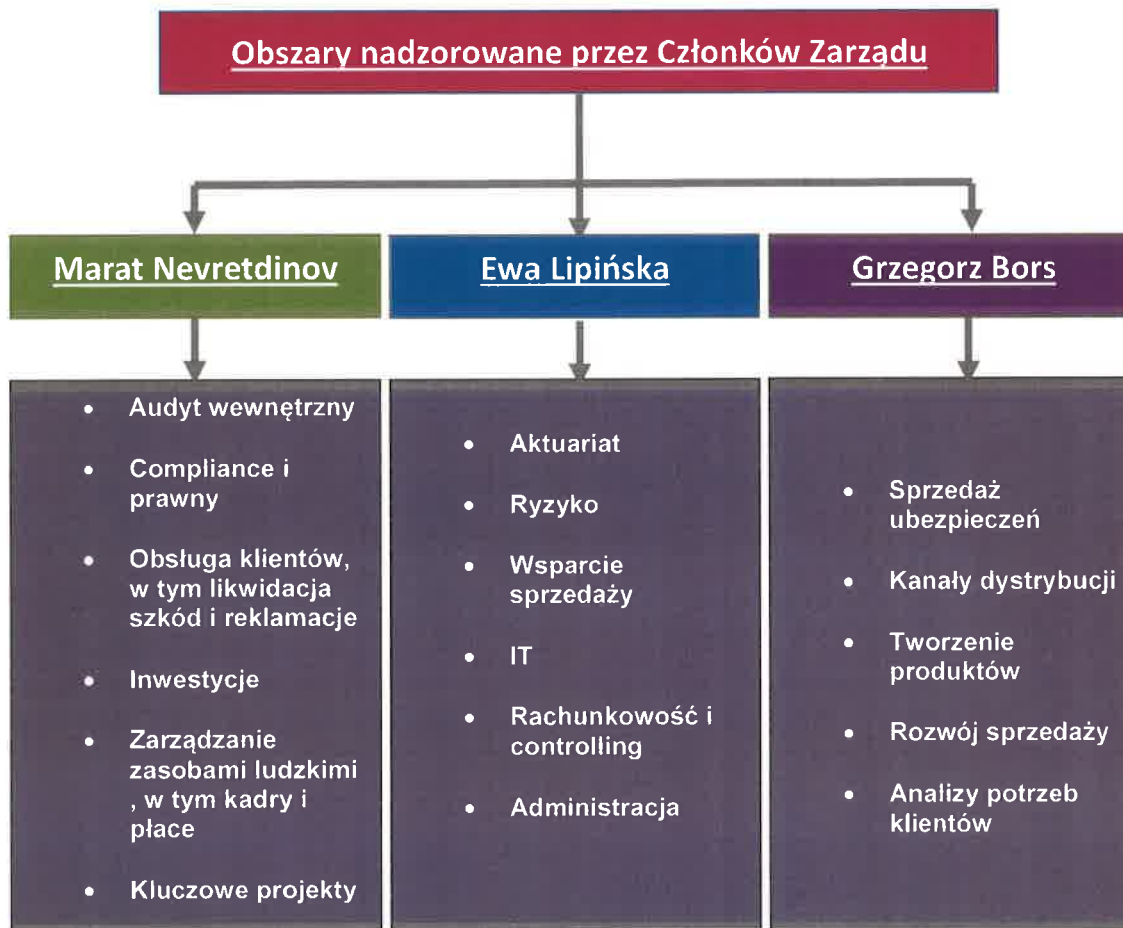
W 2016 roku w Spółce nastąpiły dwie zmiany w składzie Zarządu:

- W dniu 7 marca 2016 roku skład Zarządu powiększył się o 1 osobę (powołanie w skład Zarządu Pana Grzegorza Borsy) i wynosił 5 Członków.

- W dniu 16 marca 2016 roku skład Zarządu pomniejszył się o 2 osoby (złożenie rezygnacji przez Panią Izabelą Śliwowską oraz Pana Krzysztofa Bukowskiego) i wynosił 3 Członków.

Skład Zarządu na dzień 31.12.2016r. i na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania był następujący:

- Marat Nevretdinov Wiceprezes Zarządu
- Ewa Lipińska Wiceprezes Zarządu
- Grzegorz Bors Wiceprezes Zarządu.

Regulowanie działalności Spółki – prawo wewnętrzne oraz regulacje dotyczące jakości zarządzania

W Spółce istnieje system regulacji wewnętrznych odnoszących się do przebiegu procesów wykonywanych przez poszczególne jednostki organizacyjne. Są to wewnętrzne regulaminy, procedury, instrukcje, które opisują przebieg procesów, wyznaczają odpowiedzialności poszczególnych osób a także wskazują na elementy kontrolne. W Spółce funkcjonuje Regulamin Zarządzania Regulacjami Wewnętrznymi, którego celem jest stworzenie spójnego systemu regulacji wewnętrznych w Spółce. Regulamin określa zasady opracowywania, aktualizacji, ewidencjonowania oraz archiwizacji i udostępniania regulacji wewnętrznych.

Spółka posiada sporządzone na piśmie zasady, które podlegają regularnym przeglądom, z obszarów: zarządzanie ryzykiem, audyt i kontrola wewnętrzna, outsourcing, działalność lokacyjna, rachunkowość, w tym w zakresie tworzenia rezerw techniczno – ubezpieczeniowych, reasekuracja, likwidacja szkód i roszczeń, ciągłość działania, wynagrodzenia oraz przyznawanie innych świadczeń, tworzenie i modyfikacja produktów ubezpieczeniowych, etyka, compliance, rozpatrywanie reklamacji.

Spółka opracowuje dodatkowo pisemne zasady dla tych obszarów i procesów, które:

1. uznawane są za obszary szczególnie istotne dla działalności Spółki,
2. generują podwyższone ryzyko,
3. wymagają zaangażowania większej liczby departamentów,
4. zostały wskazane przez Zarząd, Departamenty odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem, zgodność z przepisami prawa oraz audyt wewnętrzny.

Spółka dokłada wszelkich starań aby wszystkie regulacje wewnętrzne obowiązujące w Spółce były spójne i aktualne oraz opracowywane z najwyższą starannością, z zapewnieniem przez ich właścicieli wysokiej jakości oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Spółka stosuje również, przyjęte uprzednio przez wszystkie organy Spółki, Zasady ładu korporacyjnego KNF dla instytucji nadzorowanych z uwzględnieniem proporcjonalności wynikające ze skali, charakteru oraz specyfiki Spółki.

Strategia

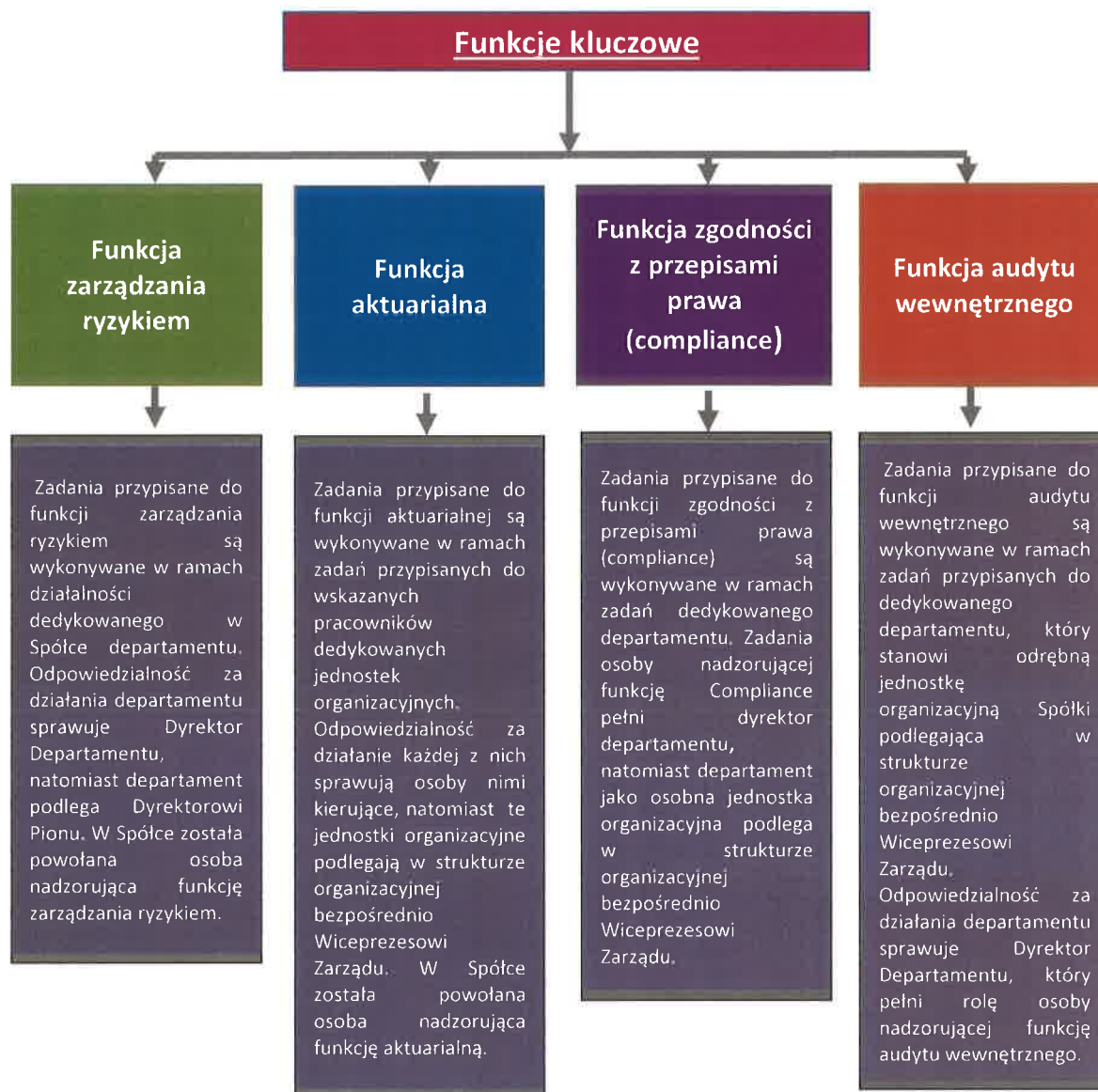
Spółka posiada opracowaną średnioterminową Strategię działalności, której horyzont czasowy wynosi 5 lat. Strategia Spółki oprócz jasno zdefiniowanych celów, zawiera również misję, wizję oraz wartości, którymi Spółka kieruje się w realizacji swoich celów. Zakres strategii Spółki obejmuje: strategię produktową i dystrybucyjną oraz strategię rozwoju organizacji.

Komitety i zespoły funkcyjne w Spółce

W 2016 roku w Spółce działały następujące Komitety i Zespoły: Komitet ds. Ryzyka, Komitet Inwestycyjny, Komitet Oceny Ryzyka, Komitet Produktowy, Komitet Klienta Indywidualnego, Komitet ds. Zarządzania Jakością Danych, Komitet ds. Dystrybucji, Sztab Zarządzania Kryzysowego oraz Rada ds. Zmian w systemach IT.

Osoby nadzorujące kluczowe funkcje

Spółka powołała osoby nadzorujące kluczowe funkcje: funkcję aktuarialną, zarządzania ryzykiem, compliance, audytu wewnętrznego.

Obowiązki i zadania osób nadzorujących kluczowe funkcje:

- uczestniczy w komitetach i zespołach,
- raportuje do organów Spółki z zakresu nadzorowanej kluczowej funkcji,
- koordynuje działania realizowane przez kluczowe funkcję,
- współpracuje z innymi osobami nadzorującymi kluczowe funkcje,
- raportuje do Grupy w ramach kluczowej funkcji,
- informuje o wszelkich stwierdzonych nieprawidłowościach i nadużyciach z zakresu nadzorowanej kluczowej funkcji,
- identyfikuje ryzyka w nadzorowanym obszarze, proponuje i monitoruje działania mitygujące.

Zmiany w systemie zarządzania w okresie sprawozdawczym

Spółka dokonuje cyklicznych minimum raz w roku przeglądów systemu zarządzania, czego efektem są adekwatne zmiany regulacji wewnętrznych.

W 2016 roku wystąpiły następujące istotne zmiany w systemie zarządzania:

- Formalne powołanie kluczowych funkcji i osób nadzorujących kluczowe funkcje;

- Spółka powołała Komitet Produktowy;
- Spółka dokonała zmian w zasadach wynagradzania dla osób nadzorujących kluczowe funkcje w odniesieniu do zmiennego czynnika wynagrodzenia.

B.1.2. Zasady wynagradzania

Polityka wynagrodzeń Spółki ma za zadanie zapewniać pracownikom wynagrodzenie adekwatne do ich stanowiska, kompetencji i umiejętności oraz zachęcać do realizacji celów określonych w strategii Spółki. Jednocześnie ma za zadanie zapobiec konfliktom interesów oraz eliminować potencjalny negatywny wpływ systemów wynagrodzeń na zarządzanie ryzykiem.

Spółka podczas ustalania poziomu wynagrodzenia pracowników jest zobligowana do zapewnienia, że wypłaty wynagrodzeń nie zagrażają zdolności zakładu do utrzymania odpowiedniej bazy kapitałowej wymaganej do prowadzenia działalności.

Wynagrodzenia w Spółce kształtowane są w odniesieniu do zakresu zadań oraz poziomu odpowiedzialności pracownika. System wynagradzania pracowników obejmuje elementy stałe (wynagrodzenie zasadnicze za okresy miesięczne) i zmienne (premie roczne). Podstawą do określenia łącznej wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów zbiorowych (wyniki spółki za dany rok) i ocena efektów indywidualnych w oparciu o wyniki ocen okresowych uwzględniających ocenę realizacji celów zawodowych pracownika wyznaczonych na dany okres. Część zmienna wynagrodzenia stanowi iloczyn wynagrodzenia zasadniczego, wskaźnika % odzwierciedlającego poziom realizacji indywidualnych celów zawodowych pracownika i x-krotność wynagrodzenia zasadniczego, która jest zróżnicowana w zależności od grupy pracowniczej jakiej dotyczy (handlowcy, administracja). W ramach systemu wynagradzania Spółka zapewnia również pakiet świadczeń dodatkowych związanych z ochroną zdrowia oraz wspieraniem i promowaniem aktywności sportowej.

Wynagrodzenia pracowników nie podlegają odroczeniu z wyjątkami opisanymi poniżej.

Członkowie Rady Nadzorczej zgodnie z treścią Statutu Spółki nie otrzymują wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej.

Wynagrodzenie członkom Zarządu Spółki przyznawane jest na podstawie kontraktów menadżerskich zawartych pomiędzy członkami Zarządu a Spółką reprezentowaną przez Radę Nadzorczą. Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki składa się z części stałej i zmiennej. Zgodnie z przyjętymi zasadami przyznawanie członkom Zarządu wynagrodzenia w zakresie części zmiennej oraz jej wysokość uzależniona jest od spełnienia się w stosunku do danego członka Zarządu kryteriów finansowych (wynik finansowy) i niefinansowych ustalonych w regulacji przyjętej przez Radę Nadzorczą. Ponadto wypłata części zmiennej wynagrodzenia członków Zarządu Spółki rozłożona jest na 4 lata.

Wynagrodzenie osób nadzorujących inne kluczowe funkcje przyznawane jest na podstawie umów albo umów o pracę, regulaminu wynagradzania i premiovania przyjętego przez Spółkę. Bez względu na to czy wynagrodzenie osób nadzorujących inne kluczowe funkcje składa się wyłącznie z części stałej czy również z części zmiennej zgodnie z systemem wynagradzania pracowników opisanym wyżej, indywidualne cele zawodowe tych osób mają charakter wyłącznie jakościowy i nie są związane z osiągnięciem wskaźników finansowych. Ponadto wypłata części zmiennej rozłożona jest na 4 lata.

Spółka nie uruchomiła programów motywacyjnych opartych na uprawnieniu do akcji lub opcji na akcje.

W Spółce nie występują dodatkowe programy emerytalno-rentowe lub programy wcześniejszych emerytur dla członków Zarządu lub Rady Nadzorczej lub innych osób nadzorujących kluczowe funkcje.

B.1.3. Istotne transakcje

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły istotne transakcje z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej.

B.2. Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

Spółka poprzez wdrożenie polityki w zakresie spełniania wymogów dotyczących kompetencji i reputacji przez osoby, które faktycznie zarządzają Spółką lub pełnią inne kluczowe funkcje zapewnia, aby osoby obejmujące Kluczowe Stanowisko posiadały kwalifikacje zawodowe, wiedzę i doświadczenie adekwatne do zajmowanego stanowiska. Ponadto osoba obejmująca Kluczowe Stanowisko w Spółce zobowiązana jest posiadać nienaganną reputację.

Do osób pełniących w Spółce kluczowe funkcje należą:

1. Członkowie Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń;
2. Członkowie Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń;
3. Osoby nadzorujące w Spółce inne kluczowe funkcje, tj.:
 - a) funkcję zarządzania ryzykiem,
 - b) funkcję zgodności z przepisami,
 - d) funkcję audytu wewnętrznego,
 - c) funkcję aktuarialną.

Wszystkie osoby pełniące w Spółce kluczowe funkcje muszą spełniać wymagania dotyczące:

- a) kwalifikacji technicznych i zawodowych,
- b) wiedzy i doświadczenia (odpowiedniego dla sektora ubezpieczeniowego, finansowego lub innych rodzajów działalności),
- c) wiarygodności osobistej (rękojmi/reputacji).

Przez kwalifikacje techniczne i zawodowe osób pełniących w Towarzystwie Ubezpieczeń kluczowe funkcje rozumie się: wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie dla powierzonej funkcji, jakie jest wymagane dla ostrożnego zarządzania oraz należytej realizacji powierzonych zadań.

Przez kwalifikacje techniczne i zawodowe rozumie się m.in.:

- a) wyższe wykształcenie uzyskane w Rzeczypospolitej Polskiej lub uzyskane w innym państwie wykształcenie będące wykształceniem wyższym w rozumieniu właściwych przepisów tego państwa,
- b) wiedzę i zrozumienie strategii Spółki,
- c) znajomość systemu zarządzania,
- d) znajomość języka angielskiego, o ile z uwagi na rodzaj powierzonych zadań znajomość języka angielskiego jest niezbędna,

e) w zależności od powierzonej funkcji i wynikającego z niej zakresu zadań: wiedzę branżową, zrozumienie modelu biznesowego, umiejętność interpretacji danych finansowych i aktuarialnych, wiedzę i zrozumienie prawnych uwarunkowań działania Spółki, wiedzę z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, doboru pracowników i planowania sukcesji.

Spełnianie wymogów w zakresie kwalifikacji zawodowych ocenia się z uwzględnieniem zasady proporcjonalności, biorąc pod uwagę ryzyko związane z powierzoną funkcją, jak również zakres działalności prowadzonej przez Spółkę oraz zakres zadań powierzonych danej osobie.

Przez reputację (osobistą wiarygodność) Osób pełniących kluczowe funkcje rozumie się zaufanie zbudowane na doświadczeniu zawodowym i współpracy z klientami zewnętrznymi i wewnętrznymi, a także dochowywanie zobowiązań oraz postępowanie zgodne z formalnymi regulacjami i obowiązującymi zwyczajami.

Osoby pełniące kluczowe funkcje musi cechować odpowiedzialność, uczciwość, nieposzlakowana opinia oraz muszą wykonywać swoje działania z poczuciem obowiązku i z należytą starannością.

Weryfikacja spełniania przez osoby kluczowe wyżej opisanych wymogów następuje:

- przed powierzeniem pełnienia kluczowej funkcji;
- cyklicznie, raz do roku, celem zapewnienia adekwatności wymogów do realizowanych przez daną osobę zadań i zmieniającego się otoczenia rynkowego;
- każdorazowo, w przypadku:
 - a) powzięcia przez Spółkę istotnych informacji, które mogą rzutować na możliwość dalszego pełnienia przez te osoby powierzonych funkcji, a dotyczących w szczególności:
 - możliwych działań sprzecznych z przepisami powszechnie obowiązującymi,
 - przejawów niewłaściwego zachowania rzutującego negatywnie na wizerunek Spółki lub tych osób,
 - faktów poddających w wątpliwość możliwość spełniania wymogów w zakresie kwalifikacji merytorycznych,
 - faktów poddających w wątpliwość zdolność do realizacji z należytą rozważą i starannością zadań powierzonych przez Spółkę;
 - b) wprowadzenia zmian dotyczących funkcji kluczowej pełnionej przez daną osobę:
 - o charakterze funkcjonalnym – odnoszącym się w szczególności do istotnego rozszerzenia lub istotnej zmiany nadzorowanego obszaru działalności Spółki,
 - w zakresie wymagań merytorycznych – wynikających zwłaszcza ze zmian przepisów powszechnie obowiązujących, dotyczących nadzorowanej funkcji.

B.3. System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

B.3.1 Informacje ogólne o systemie zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A.

Enterprise Risk Management

System zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A. opiera się na modelu ERM (Enterprise Risk Management), który wyraża się w pięciu głównych filarach:

Struktura organizacyjna

Struktura organizacyjna TU na Życie Europa S.A. zapewnia efektywne zarządzanie ryzykiem. W Spółce zostały powołane jednostki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzania ryzykiem o jasno sprecyzowanych zadaniach oraz poszczególnym pracownikom zostały przypisane odpowiednie role i odpowiedzialności w ramach procesu zarządzania ryzykiem.

Strategia

W Spółce zapewniona jest spójność pomiędzy Strategią Spółki a systemem zarządzania ryzykiem. Przy podejmowaniu istotnych decyzji operacyjnych oraz strategicznych brany jest pod uwagę poziom akceptacji ryzyka, który stanowi element zatwierdzonej przez Zarząd i Radę Nadzorczą Strategii zarządzania ryzykiem. Poziom akceptacji ryzyka jest to jedno z kluczowych pojęć i oznacza taki poziom ryzyka na podjęcie którego TU na Życie Europa S.A. jest gotowa przy zachowaniu adekwatności kapitałowej.

Polityki i procedury

W Spółce procedury i zasady związane z zarządzaniem ryzykiem są uregulowane w odpowiednich regulacjach wewnętrznych. W szczególności dla każdego istotnego typu ryzyka w Spółce opracowana jest metodologia jego identyfikacji, oceny oraz pomiaru.

Systemy, dane i raporty

Mając na uwadze efektywne monitorowanie ryzyka oraz, w razie potrzeby, możliwość szybkiej i odpowiedniej reakcji na wszelkie nieprawidłowości, Spółka posiada szereg przygotowanych do tego narzędzi. Składają się one ze zintegrowanych systemów i procesów wewnętrznych oraz narzędzi informatycznych przetwarzających niezbędne dane oraz zapewniających właściwą komunikację wewnętrzną i raportowanie. Spółka dba również o jakość danych wprowadzając odpowiednią politykę jakości danych oraz powołując, czuwającą nad tym, osobę i komitet.

Kultura ryzyka

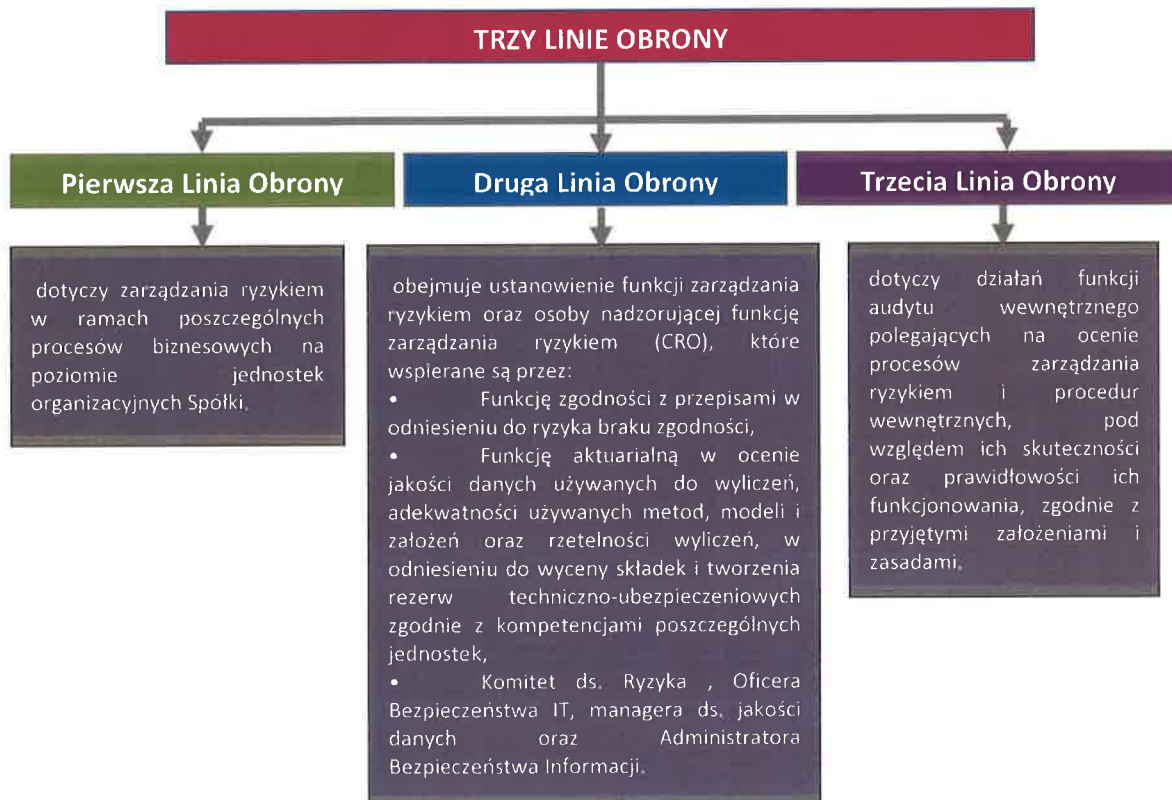
Świadomość ryzyka to bardzo istotny składnik w budowaniu harmonijnej kultury ryzyka w Spółce. Z tego powodu Spółka. kładzie duży nacisk na zwiększanie koniecznej wiedzy, umiejętności i doświadczenia w zakresie zarządzania ryzykiem wśród swoich pracowników. Pracownicy uczestniczą w szkoleniach wewnętrznych oraz warsztatach z zakresu ryzyka i innych istotnych elementów w działalności Spółki wpływających na poziom ryzyka.

W budowaniu kultury ryzyka szczególną rolę odgrywa Zarząd, który swoimi działaniami wyraża odpowiednie normy i wartości, jakimi powinna kierować się Spółka.

Ważnym elementem w budowaniu kultury ryzyka w TU na Życie Europa S.A. jest również przejrzyste i transparentne podejście Spółki do raportowania z zakresu ryzyka poprzez ujawnienie i komunikowanie o istotnych czynnikach ryzykach poszczególnym interesariuszom.

Linie Obrony

Zarządzanie ryzykiem w Spółce oparte jest na tzw. Trzech Liniach Obrony, które przedstawione są na poniższym schemacie:

B.3.2 Uregulowanie systemu zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A.

Głównym dokumentem regulującym kwestie zarządzania ryzykiem jest Polityka Zarządzania Ryzykiem. Regulacja podlega corocznej weryfikacji oraz aktualizacji w razie istotnych zmian.

Polityka reguluje następujące kwestie:

1. Cel procesu zarządzania ryzykiem w Spółce,
2. Organizację procesu zarządzania ryzykiem, w tym role i odpowiedzialności poszczególnych osób oraz organów uczestniczących w procesie,
3. Definicję i klasyfikację ryzyka w Spółce,
4. Zasady ustalania poziomu akceptacji ryzyka,
5. Opis niektórych narzędzi wykorzystywanych w procesie zarządzania ryzykiem,
6. Zasady raportowania z zakresu ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem

Spółka posiada Strategię Zarządzania Ryzykiem, której celem jest uregulowanie nadrzędnych celów oraz zasad zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A. Strategia zawiera między innymi nadrzędne zasady dotyczące dopuszczalnego poziomu w odniesieniu do poszczególnych kategorii ryzyka, określenie ryzyk nieakceptowanych, a także wyrażone w postaci mierników jakościowych lub ilościowych maksymalne akceptowalne ekspozycje w odniesieniu do niektórych ryzyk, zwłaszcza uznanych jako szczególnie istotne i strategiczne.

Strategia jest zatwierdzana przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą oraz stanowi podstawę do uregulowania procesu zarządzania ryzykiem w Spółce i ma przełożenie na regulacje wewnętrzne dotyczące tego obszaru.

Strategia zarządzania ryzykiem wynika ze strategii biznesowej Spółki i jest integralnym elementem prowadzonej działalności.

B.3.3. Organizacja zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A.**Schemat struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem****Rola Rady Nadzorczej i Zarządu w procesie zarządzania ryzykiem**

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad skutecznością zarządzania ryzykiem. W tym celu Rada Nadzorcza otrzymuje:

- aktualną informację o istotnych ryzykach zidentyfikowanych w obecnej i przyszłej działalności Spółki,
- informację o skali i złożoności zidentyfikowanych ryzyk oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tymi ryzykami.

Zarząd Spółki powyższe informacje przekazuje Radzie Nadzorczej nie rzadziej niż raz do roku. Informacja dotycząca zarządzania ryzykiem przekazywana jest także na każde żądanie Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza pełniąca funkcję Komitetu Audytu bierze udział w ustalaniu strategii zarządzania ryzykiem i tolerancji na ryzyko.

Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem pełni następujące role:

- odpowiada za efektywne i skuteczne zarządzanie ryzykiem w Spółce,
- powołuje osobę nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem (CRO),
- zatwierdza regulacje z zakresu zarządzania ryzykiem oraz skład Komitetu ds. Ryzyka.

Zarząd otrzymuje sprawozdania z zakresu zarządzania ryzykiem.

Zarząd jest niezwłocznie i na bieżąco informowany o wystąpieniu istotnych ryzyk bądź też istotnych zdarzeń związanych z procesem zarządzania ryzykiem.

Zarząd Spółki poprzez kreowanie procesu zarządzania ryzykiem w Spółce uzyskuje wiedzę oraz świadomość wszystkich istotnych ryzyk, na jakie narażona jest Spółka, niezależnie od tego, czy ryzyka te są uwzględnione w obliczeniach kapitałowego wymogu wypłacalności i są mierzalne.

Funkcja zarządzania ryzykiem

Zadania przypisane do funkcji zarządzania ryzykiem realizowane są w ramach działalności dedykowanej w Spółce jednostki organizacyjnej, która została utworzona w styczniu 2010 roku najpierw jako samodzielne stanowisko dyrektorskie a następnie departament. Departament Zarządzania Ryzykiem wchodzi w skład Pionu Ryzyka, który podlega pod dedykowanego Członka Zarządu. Dyrektor Pionu Ryzyka jest osobą nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem.

Funkcja zarządzania ryzykiem jest odpowiednio zintegrowana ze strukturą organizacyjną oraz procesami decyzyjnymi, co ma miejsce poprzez określenie w regulacjach wewnętrznych praw, obowiązków i kompetencji funkcji zarządzania ryzykiem dla poszczególnych procesów a także uczestnictwo w zespołach i komitetach funkcjonujących w Spółce. W szczególności funkcja zarządzania ryzykiem bierze udział w ocenie projektów biznesowych w celu uwzględnienia ryzyka z nimi związanego a także opiniuje podejmowanie decyzji biznesowych w celu wsparcia w identyfikacji i oceny potencjalnych ryzyk, czynników ryzyka i ich wpływu na wypłacalność i profil ryzyka Spółki.

Główne zadania funkcji zarządzania ryzykiem są następujące:

- jest liderem całego procesu zarządzania ryzykiem,
- posiada całościową wizję implementacji procesu zarządzania ryzykiem w Spółce,
- zapewnia adekwatność procesu zarządzania ryzykiem do profilu działalności Spółki,
- współpracuje z funkcją aktuariálną, funkcją zgodności z przepisami oraz z innymi osobami, które zostały powołane w celu realizacji określonych celów w tym dotyczących bezpieczeństwa Spółki,
- wspiera Właścicieli ryzyka w konstruowaniu, wybieraniu i stosowaniu narzędzi służących identyfikacji, mierzeniu oraz ograniczaniu czynników ryzyka,
- współuczestniczy w tworzeniu i aktualizacjach procedur i polityk obowiązujących w Spółce,
- koordynuje wdrażanie regulacji i wymogów grupowych dotyczących zarządzania ryzykiem,
- koordynuje proces utrzymania ciągłości biznesowej na wypadek wystąpienia zagrożeń powodujących przerwanie normalnego trybu pracy,
- aktywnie uczestniczy w podejmowaniu decyzji biznesowych w celu wsparcia w identyfikacji i oceny potencjalnych ryzyk, czynników ryzyka i ich wpływu na wypłacalność Spółki,
- przygotowuje cykliczne (roczne, półroczne, kwartalne) raporty z zakresu ryzyka,
- wdraża kulturę zarządzania ryzykiem wśród wszystkich pracowników tak, aby każdy zatrudniony w Spółce był świadom ryzyka, z którym ma do czynienia w swojej pracy i był odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem w swoim obszarze,

- opracowuje zasady procesu własnej oceny ryzyk i wypłacalności (ORSA) oraz koordynuje proces ORSA przeprowadzany w Spółce,
- doradza Zarządowi w sprawach dotyczących zarządzania ryzykiem, w tym w strategicznych kwestiach jak strategia Spółki, połączenia lub przejęcia oraz duże projekty i inwestycje,
- współpracuje z innymi jednostkami organizacyjnymi uczestniczącymi w procesie wyliczania wymogów kapitałowych,
- sprawuje nadzór nad ryzykiem operacyjnym poprzez weryfikację zdarzeń w Bazie Zdarzeń Operacyjnych oraz weryfikację realizacji działań mitygujących.

Komitet ds. Ryzyka

Komitet pełni funkcję wspierającą dla procesu zarządzania ryzykiem, w szczególności dla działań podejmowanych przez funkcję zarządzania ryzykiem. Komitet ds. Ryzyka ocenia i monitoruje skuteczność zarządzania ryzykiem w Spółce, w tym w zakresie monitorowania poziomów ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyk oraz oceny adekwatności kapitałowej Spółki. Komitet ds. Ryzyka może w szczególności formułować rekomendacje dla Zarządu TU na Życie Europa S.A. lub poszczególnych osób lub Departamentów dotyczące podjęcia określonych działań naprawczych w celu poprawy bezpieczeństwa funkcjonowania Spółki.

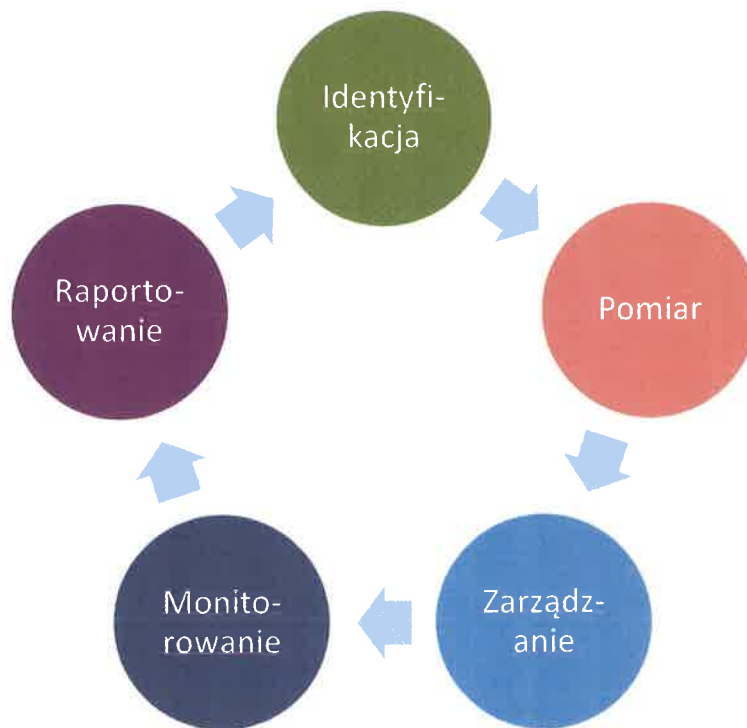
Komitet ds. Ryzyka opiniuje i/lub zatwierdza:

- poziom istotności,
- Mapę Ryzyka Spółki, która zawiera wycenę ryzyk,
- zmiany w ocenie profilu Spółki,
- listę istotnych czynników ryzyka oraz jej zmiany,
- Raport ORSA,
- regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

B.3.4. Proces zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A.

Proces zarządzania ryzykiem ma na celu ochronę przed zdarzeniami, wewnętrznymi jak i zewnętrznymi, które mogą negatywnie wpłynąć na realizację zakładanej strategii, perspektywy rozwoju, osiągnięte wyniki i sytuację finansową Spółki.

Proces zarządzania ryzykiem w TU na Życie Europa S.A., składa się z 5 elementów przedstawionych na poniższym schemacie.

Identyfikacja

Jest to pierwszy etap zarządzania ryzykiem, który polega na określeniu i nazwaniu każdego ryzyka na które narażona jest Spółka w różnych obszarach swojej działalności takich jak wdrażanie produktów, obsługa klientów, administrowanie umowami, realizacja szkód, działalność inwestycyjna a także we wszystkich czynnościach operacyjnych. Identyfikacja polega również na określeniu źródeł danego ryzyka, jego przyczyny oraz skutków.

Pomiar

W tym etapie dokonywane jest dogłębne przeanalizowanie ryzyka poprzez ocenienie jego istotności oraz zmierzenie jego realnego wpływu na działalność Spółki. Najczęściej pomiar dokonywany jest poprzez podanie wartości straty jaką może spowodować ryzyko a także prawdopodobieństwa jego wystąpienia.

Zarządzanie

Bazując na wynikach poprzednich czynności Spółka wybiera działania możliwie najlepiej radzące sobie z danym ryzykiem, skutkujące zabezpieczeniem Spółki przed nim bądź ograniczeniem jego dotkliwości. Podejmowane decyzje wynikają z poziomu akceptacji ryzyka i mogą prowadzić przykładowo do transferu ryzyka (poprzez reasekurację), akceptacji ryzyka wraz z określeniem limitów ekspozycji, podjęciu specyficznych działań takich jak kontrola, outsourcing, dywersyfikacja, odpowiedni układ procesów i odpowiedzialności, plany awaryjne, wsparcie ekspertów.

Monitorowanie

Polega na stałym monitorowaniu poziomów danych ryzyk, skuteczności podjętych działań a także kontrolowaniu czy nie zostały przekroczone ustalone poziomy alarmowe oraz limity tolerancji.

Raportowanie

Umożliwia efektywne informowanie o ryzykach osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji biznesowych bądź organizacyjnych w Spółce. Służy temu system raportów cyklicznych, raportów ad hoc a także właściwie ułożony przepływ informacji i komunikacji wewnętrznej.

B.3.5. Własna ocena ryzyka i wypłacalności w TU na Życie Europa S.A.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Spółka przeprowadza własną ocenę ryzyka i wypłacalności (proces ORSA).

Podstawowym celem procesu ORSA jest powiązanie profilu ryzyka, zarządzania ryzykiem oraz wielkości kapitału Spółki w taki sposób aby wielkość posiadanego kapitału była odpowiednia w stosunku do ponoszonego przez Spółkę ryzyka. Opracowany przez Spółkę proces prospektywnej oceny własnych ryzyk, dostosowany do jej struktury organizacyjnej i systemu zarządzania ryzykiem, obejmuje odpowiednie i adekwatne techniki, oraz uwzględnia charakter, skalę i złożoność ryzyk właściwych dla jej działalności, w całym okresie planowania.

Spółka określa następujące strategiczne cele związane z zarządzaniem ryzykiem oraz wypłacalnością:

1. Posiadanie kapitałów w wysokości adekwatnej do ponoszonego przez Spółkę ryzyka.
2. Spółka w celu ustalenia ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności wyznacza kapitał ekonomiczny zabezpieczający na okoliczność zdarzeń szokowych występujących raz na 200 lat (co odpowiada wysokości kapitału ekonomicznego SCR wyznaczonego na podstawie metodologii dyrektywy Wypłacalność II).
3. Minimalny wskaźnik pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności SCR środkami własnymi, wyliczonymi wg Dyrektywy Wypłacalność II wynosi 120% dla Spółki. Poziom alarmowy wskaźnika określony jest na poziomie 150%.
4. Spółka regularnie bada zgodność i wdraża wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatności kapitałowej (wypłacalności) dostosowując je do skali prowadzonej działalności.

Proces ORSA realizowany jest w Spółce w sposób ciągły, w trakcie całego roku. Jego finalne podsumowanie następuje w IV kwartale danego roku, zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem. Proces ORSA koordynuje funkcja zarządzania ryzykiem, natomiast uczestniczą w nim poszczególne jednostki organizacyjne Spółki zgodnie z przypisanymi odpowiedzialnościami.

Spółka zdefiniowała przesłanki i zasady przeprowadzania procesu ORSA w sytuacji istotnych zmian w profilu ryzyka.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności opiera się na kluczowych elementach działalności i obejmuje między innymi:

1. Ocenę ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przy uwzględnieniu specyficznego profilu ryzyka, zatwierdzonych limitów tolerancji ryzyka oraz strategii działalności zakładu,
2. Ciągłą zgodność z wymogami kapitałowymi oraz wymogami odnoszącymi się do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych określonymi w dyrektywie Wypłacalność II,
3. Istotność, z którą profil ryzyka Spółki odbiega od założeń leżących u podstaw kapitałowego wymogu wypłacalności, zgodnie z obowiązującymi regulacjami.

Spółka przygotowuje raport z każdego procesu ORSA. Raport podlega opiniowaniu przez Członków Komitetu ds. Ryzyka a następnie przekazywany jest do Zarządu w celu jego zatwierdzenia. Ostatni Raport został zatwierdzony przez Zarząd w dniu 20 grudnia 2016 roku oraz przekazany do organu nadzoru w dniu 21 grudnia 2016 roku.

W ramach procesu ORSA, Spółka bada m.in. ocenę ciągłej zgodności z wymogami kapitałowymi. Spółka badanie to wykonuje co najmniej raz do roku na etapie tworzenia planu finansowego i obejmuje horyzont adekwatny do okresu planowania. Spółka w 2016 roku przygotowała dwa scenariusze stresowe, które składały się z kilku zdarzeń które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na wypłacalność. Zgodnie z przeprowadzoną oceną perspektywiczną pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności, według Dyrektywy Wypłacalność II, w Spółce będzie na bezpiecznym poziomie w latach 2017-2021 w każdym z przyjętych wariantów. W szczególności pokrycie to nie spada poniżej 120% czyli proggu wyznaczonego w strategii zarządzania ryzykiem jako minimalny limit dla współczynnika wypłacalności.

Jako element procesu ORSA Spółka przeprowadziła w 2016 roku wyliczenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka. Przy uwzględnieniu ich wyników współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, co stanowi potwierdzenie, że kapitały Spółki są adekwatne do ponoszonego ryzyka oraz, że nie istnieją znane Spółce czynniki zagrażające jej wypłacalności.

Rezultaty Procesu ORSA wspierają podejmowanie strategicznych i operacyjnych decyzji w ramach poziomu akceptacji ryzyka przy jednoczesnym uwzględnianiu profilu ryzyka, wypłacalności oraz wrażliwości na warunki skrajne (stresowe). Spółka zapewnia pełną integrację pomiędzy systemem zarządzania ryzykiem i wypłacalnością a Strategią działalności Spółki co jest realizowane zarówno na etapie opracowywania Strategii Spółki, jej aktualizacji, wyznaczania celów operacyjnych a także bieżącej działalności Spółki, w szczególności w zakresie wdrażania produktów, realizacji polityki lokacyjnej. Odbywa się to to w szczególności poprzez analizę wpływu podejmowanych decyzji na profil ryzyka i pozycję kapitałową Spółki. W wyniku integracji systemów, podejmowane są również działania i decyzje mające na celu poprawę bezpieczeństwa Spółki.

B.3.6. Pozostałe informacje

System zarządzania ryzykiem był systematycznie rozwijany adekwatnie do potrzeb i zmian w organizacji i otoczeniu. W raporcie z dnia 31 marca 2017 roku, przekazanym Zarządowi Spółki dotyczącym oceny procesu zarządzania ryzykiem realizowanym w Spółce w 2016 roku, audyt wewnętrzny, potwierdził powyższą opinię, stwierdzając, że „w ocenie Departamentu Audytu Wewnętrznego proces zarządzania ryzykiem w 2016 r. prowadzony był w sposób prawidłowy, zgodnie z jego podstawowymi założeniami wynikającymi ze Strategii zarządzania ryzykiem oraz Polityki zarządzania ryzykiem.”

B.4. System kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje w szczególności procedury administracyjne i księgowo, organizację kontroli wewnętrznej, odpowiednie ustalenia w zakresie sporządzania raportów na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej zakładu oraz funkcję zgodności z przepisami.

System kontroli wewnętrznej dostosowany jest do struktury organizacyjnej Spółki i stanowi element systemu zarządzania Spółką obejmując:

- mechanizmy kontroli wewnętrznej - tj. wszystkie środki kontroli wewnętrznej mające na celu zapobieganie błędom, które są wbudowane w systemy informatyczne

i procedury operacyjne Spółki oraz, w zależności od potrzeb, mogą być zdefiniowane w odrębnych regulacjach wewnętrznych. Obejmują one m.in. limity, uprawnienia dostępu oraz zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem, podział obowiązków, kompetencji i odpowiedzialności, ustalony obieg i ewidencje dokumentów oraz zasady ich weryfikacji i zatwierdzania, ustalony obieg informacji, czynności samokontroli, dokumentowanie i rejestrowanie czynności oraz odstępstw, weryfikacje funkcjonowania, nadzór,

- szacowanie nie osiągnięcia celów kontroli wewnętrznej w poszczególnych procesach Spółki, poprzez określenie potencjalnych zagrożeń realizacji oraz ich skutków,
- badanie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Spółki oraz zawartymi umowami, zgodnie z postanowieniami Polityki Compliance,
- kontrole funkcjonalne realizowane przez Kierowników jednostek organizacyjnych i pozostałych pracowników Spółki w ramach posiadanego zakresu obowiązków,
- kontrole instytucjonalne wykonywane przez audyt wewnętrzny, stanowiący wydzieloną organizacyjnie, wyspecjalizowaną i niezależną jednostkę Spółki,
- ustalone mechanizmy monitorowania i raportowania.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej jednostki organizacyjne Spółki zobowiązane są identyfikować ryzyko:

- związane z każdą operacją, transakcją, produktem czy usługą,
- wynikające ze struktury organizacyjnej Spółki,
- związane z funkcjonowaniem podmiotów zależnych, podlegające monitorowaniu przez Spółkę.

Ryzyko identyfikuje się zgodnie z zasadami ustalonymi w Polityce zarządzania ryzykiem, a projektowane i stosowane działania kontrolne są proporcjonalne do poziomu zidentyfikowanego ryzyka i istotności realizowanego procesu.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie rozwiązań:

- zapobiegających nieprawidłowościom,
- wykrywających oraz raportujących nieprawidłowości
- korygujących ujawnione nieprawidłowości i minimalizujących ich skutki.

Do podstawowych celów systemu kontroli wewnętrznej należą:

- wspomaganie zarządzania Spółką,
- właściwa kontrola ryzyk, skoncentrowana w szczególności na ryzykach istotnych oraz funkcjonowaniu skutecznych i efektywnych działań pozwalających na ich unikanie, eliminację lub ograniczanie znaczenia w działalności Spółki,
- zwiększanie efektywności i wydajności operacji,
- ochrona majątku oraz zapewnienie oszczędnego i wydajnego wykorzystywania zasobów Spółki,
- sporządzanie wiarygodnych informacji finansowych i pozafinansowych,
- zapewnienie zgodności postępowania z obowiązującymi przepisami prawa, planami, zawartymi umowami oraz regulacjami wewnętrznymi Spółki.

Zarząd Spółki odpowiada za wdrożenie, monitorowanie, utrzymanie i efektywność funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, dostosowanego do charakteru i profilu ryzyka oraz skali działalności Spółki, a także za bieżące wprowadzanie niezbędnych korekt oraz usprawnianie systemu. Kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są zapewnić, że wszyscy pracownicy podległej jednostki zostali zapoznani z zasadami funkcjonowania i znaczeniem systemu kontroli wewnętrznej w ich pracy oraz w realizacji celów Spółki,

a także zapewnić iż dobrze znają swoje role, obowiązki i zadania związane z kontrolą wewnętrzną. Kierownicy jednostek odpowiadają także za operacyjne wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej w podległej jednostce organizacyjnej.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Zarząd Spółki wyznacza obszary działalności lub poszczególne procesy i czynności przeznaczone do stałego monitorowania oraz okresowej weryfikacji, a także jednostki organizacyjne Spółki, którym powierzane są obowiązki z tym związane. Ustala także zasady funkcjonowania systemu informacji zarządczej (sprawozdań, raportów, analiz, itp.), umożliwiającego podejmowanie decyzji na poszczególnych szczeblach zarządzania.

Komitet Audytu Spółki (Rada Nadzorcza), sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz okresowo ocenia adekwatność i skuteczność tych systemów lub ich elementów.

B.4.1. Funkcja zgodności z przepisami

Funkcja Compliance (funkcja zgodności z przepisami) stanowi część systemu zarządzania, zapewniającego prawidłowe i ostrożne zarządzanie Spółką.

W dniu 6 czerwca 2012 roku zostało utworzone Biuro Compliance jako osobna jednostka organizacyjna, które w marcu 2013 roku zostało przekształcone w Departament Compliance. We wrześniu 2016 roku w skutek zmian organizacyjnych departament połączono z Departamentem Prawnym tworząc nową jednostkę organizacyjną: Departament Prawny i Compliance.

Dyrektor Departamentu Prawnego i Compliance, będący osobą nadzorującą funkcję Compliance oraz Departament, który pełni funkcję Compliance stanowią wsparcie dla Dyrektora Departamentu Zarządzania Ryzykiem w zakresie ryzyk braku zgodności w ramach Drugiej Linii Obrony, zgodnie z Polityką Zarządzania Ryzykiem. W strukturze organizacyjnej Spółki Departament Prawny i Compliance jest niezależną jednostką organizacyjną i podlega pod dedykowanego w tym zakresie członka Zarządu. Zarząd odpowiada za ustanowienie stale i efektywnie działającej jednostki realizującej funkcję Compliance (Departament Prawny i Compliance) oraz sprawuje nadzór nad jej funkcjonowaniem.

Funkcja Compliance ma zapewniony bezpośredni kontakt oraz możliwość bezpośredniego raportowania do Rady Nadzorczej Spółki.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności jest to proces identyfikowania, oceny, monitorowania i ograniczania skutków ryzyka braku zgodności z:

- przepisami prawa,
- wytycznymi regulatorów,
- regulacjami wewnętrznymi,
- przyjętymi standardami postępowania.

Proces zarządzania ryzykiem Compliance jest realizowany poprzez:

- bieżącą identyfikację i monitoring ryzyka Compliance we wszystkich obszarach działalności TU na Życie Europa S.A.,
- ocenę ryzyka Compliance i sporządzanie Mapy Ryzyka Compliance oraz koordynowanie realizacji planów naprawczych,
- ustanowienie i aktualizację Polityki Compliance,

- informowanie Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komitetu ds. Ryzyka o nieakceptowalnych ryzykach Compliance,
- wspieranie Zarządu w relacjach z Regulatorami i organizacjami konsumenckimi w zakresie zgodności oraz w kwestiach zgodności z przepisami prawa i standardami,
- przygotowywanie bieżących raportów na potrzeby Komitetu ds. Ryzyka i Zarządu,
- monitoring i egzekwowanie realizacji zaleceń formułowanych w wyniku przeprowadzanych kontroli Compliance,
- wskazywanie niezbędnych rozwiązań, w związku ze zmianą przepisów prawa lub innych uregulowań,
- bieżący monitoring zmian w rekomendacjach, wytycznych Regulatorów oraz rejestrze niedozwolonych klauzul umownych w zakresie dotyczącym działalności Spółki i informowanie pracowników Spółki o powyższych zmianach,
- zarządzanie systemem Regulacji Wewnętrznych TU na Życie Europa S.A., w tym rejestrze regulacji wewnętrznych,
- zwiększanie świadomości na temat compliance wśród pracowników, promowanie postaw etycznych, szkolenia z zakresu etyki i compliance,
- zapobieganie mobbingowi i nadużyciom,
- monitoring i analizę skarg Klientów oraz pism kierowanych z instytucji zewnętrznych i regulatorów dotyczących obszaru compliance,
- monitoring ryzyka utraty reputacji - we współpracy z Departamentem Marketingu i Public Relations,
- zarządzanie ochroną danych osobowych,
- zarządzanie ryzykiem outsourcingu,
- zarządzanie działaniami związanymi z realizacją wymogów FATCA;
- zarządzaniem działaniami związanymi z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- przygotowywanie comiesięcznych informacji na temat zmian prawa;
- wydawanie opinii prawnych lub stanowiska w kwestiach zgodności z prawem.

Departament Prawny i Compliance wspiera inne Departamenty w działaniach mających na celu identyfikację, ocenę i mitygowanie Ryzyka Compliance w zakresie ich działalności.

Ustanowiona przez Zarząd Spółki w kwietniu 2012 roku Polityka Compliance opisuje zadania Funkcji Compliance, organizację Departamentu Prawnego i Compliance pod względem realizacji Funkcji Compliance oraz proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w TU na Życie Europa S.A. Polityka podlega corocznej weryfikacji pod kątem jej aktualności.

B.5. Funkcja audytu wewnętrznego

B.5.1. Wdrożenie funkcji audytu wewnętrznego

Departament Audytu Wewnętrznego (DAW) został utworzony z dniem 01.01.2009 r. i został przyporządkowany organizacyjnie bezpośrednio dedykowanemu w tym zakresie członkowi Zarządu. Kierowanie pracami Departamentu zostało powierzone Dyrektorowi DAW. Spółka przyjęła Regulamin audytu wewnętrznego, określający zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego, który jest przeglądany i okresowo uaktualniany. W grudniu 2015 roku Zarząd Spółki przyjął wytyczne określające wymogi dla osób pełniących funkcje kluczowe oraz powołał osobę nadzorującą funkcję audytu wewnętrznego – dotychczasowego Dyrektora DAW.

Głównym zadaniem funkcji audytu wewnętrznego jest ocena adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej i innych elementów systemu zarządzania.

Dyrektor DAW informuje Radę Nadzorczą o planach audytu, zasobach i budżecie DAW. Okresowo Dyrektor DAW informuje Radę Nadzorczą i Zarząd o wynikach audytów i statusie realizacji zaleceń audytu wewnętrznego. Po zakończeniu roku Dyrektor DAW sporządza sprawozdanie z działalności DAW w danym roku, które przekazywane jest do Rady Nadzorczej i Zarządu.

B.5.2. Niezależność i obiektywność funkcji audytu wewnętrznego

Departament Audytu Wewnętrznego (DAW) jest oddzielną jednostką organizacyjną podlegającą bezpośrednio dedykowanemu w tym zakresie członkowi Zarządu, który odpowiada za zapewnienie DAW odpowiednich warunków do wykonywania zadań oraz za zagwarantowanie, że zakres działalności DAW nie będzie ograniczany. Dyrektor DAW może być powoływany i odwoływany na wniosek Prezesa po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej (RN).

Pracownicy DAW (audytorzy wewnętrzeni) mają nieograniczony dostęp do informacji, dokumentów, majątku i pracowników Spółki. O próbach ograniczenia dostępu informowany jest Prezes Spółki, a w uzasadnionych przypadkach Rada Nadzorcza. Dyrektor DAW ma bezpośredni dostęp do Członków Zarządu i możliwość kontaktowania się z Członkami RN oraz prawo wnioskowania do Prezesa Zarządu lub Przewodniczącego RN o wniesienie do porządku obrad Zarządu lub RN kwestii związanych z działalnością DAW oraz funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej w Spółce, a także do uczestniczenia w posiedzeniach tych organów w przypadku omawiania tematów wnioskowanych przez Dyrektora DAW.

Dyrektor DAW oraz audytorzy wewnętrzeni nie pełnią żadnych funkcji operacyjnych.

Audytorzy mają obowiązek powstrzymać się od angażowania w czynności lub działalność niezgodną z interesem Spółki lub, która mogłaby naruszyć ich niezależność czy obiektywizm w wykonywaniu obowiązków. Zobowiązani są także do powstrzymania się od realizacji zadania zapewniającego w danym obszarze, jeżeli byli odpowiedzialni za realizację czynności w tym obszarze w okresie nie krótszym niż 12 ostatnich miesięcy.

Uwzględniając zasoby osobowe DAW oraz wiedzę i doświadczenie poszczególnych audytorów Dyrektor DAW dąży do cyklicznej rotacji audytorów wykonujących zadanie w danym obszarze.

Konflikt interesów

W przypadku wystąpienia przyczyny mogącej wpłynąć na bezstronność przeprowadzenia zadania audytowego, audytorzy zobowiązani są do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie swojego przełożonego. Dyrektor DAW zobowiązany jest wyłączyć audytora z udziału w zadaniu audytowym, jeżeli zagrożona będzie obiektywność jego przeprowadzenia.

B.6. Funkcja aktuarialna

Funkcja aktuarialna została powołana przez Zarząd Spółki od dnia 1 stycznia 2016 roku uchwałą z grudnia 2015 roku. W skład funkcji aktuarialnej wchodzi pracownicy Departamentu Rezerw Aktuarialnych, Departamentu Wycen Aktuarialnych i Biura Reasekuracji Biernej. Osobą nadzorującą funkcję aktuarialną jest Aktuariusz Spółki podlegający pod dedykowanego w tym zakresie członka Zarządu. Obowiązki i zadania

str. 34

funkcji określa Polityka zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym, która jest przeglądana i okresowo uaktualniana.

Funkcja aktuarialna przy wykonywaniu swoich zadań współpracuje na bieżąco z funkcją zarządzania ryzykiem, Pionem Ryzyka, Pionem Rachunkowości, Departamentem Analiz i Planowania oraz Pionem Inwestycji. Aktuariusz nadzorujący funkcję aktuarialną uczestniczy w posiedzeniach Komitetu ds. Ryzyka oraz Komitetu ds. Jakości Danych. Osoby pełniące funkcję aktuarialną biorą udział w posiedzeniach innych komitetów powołanych w Spółce.

Aktuariusz co najmniej raz w roku informuje Zarząd i Radę Nadzorczą Spółki o wiarygodności i adekwatności ustalonych wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Aktuariusz na bieżąco informuje Zarząd Spółki i funkcję zarządzania ryzykiem o ryzykach zidentyfikowanych w procesie tworzenia rezerw wraz z propozycją działań mitygujących wskazane ryzyka.

Aktuariusz na bieżąco informuje Zarząd Spółki, funkcję zarządzania ryzykiem, audytu wewnętrznego i compliance o ujawnionych nieprawidłowościach w zakresie wykorzystanych danych lub metod przyjętych do wyliczenia rezerw albo ujawnienia faktów wskazujących na naruszenie przepisów prawa lub możliwość popełnienia przestępstwa.

Główne zadania funkcji aktuarialnej są następujące:

- ustalanie co kwartał wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności;
- wyznaczanie co kwartał kapitałowego wymogu wypłacalności dotyczącego ryzyka aktuarialnego;
- zapewnienie adekwatności metod i stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (funkcja aktuarialna co najmniej raz w roku bada przyjęte i stosowane metody wyceny poszczególnych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych);
- ocena co najmniej raz w roku, czy dane wykorzystane do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości;
- porównywanie co najmniej raz w roku najlepszych oszacowań w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń;
- nadzorowanie ustalania co kwartał wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów wypłacalności w przypadkach stosowania przybliżeń, w tym podejścia indywidualnego;
- wyrażanie co najmniej raz w roku opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia;
- wyrażanie co najmniej raz w roku opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji;
- współpracowanie na bieżąco przy efektywnym wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie:
 - modelowania ryzyka stanowiącego podstawę obliczeń kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego,
 - własnej oceny ryzyka i wypłacalności Spółki;
- ustalanie co miesiąc wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych tworzonych dla celów rachunkowości;
- bieżąca współpraca i raportowanie do grupowej funkcji aktuarialnej akcjonariusza.

W przypadku, gdy zakres zadań funkcji aktuarialnej jest poszerzony o inne zadania i działania nieprzypisane wprost funkcji aktuarialnej, w Spółce funkcjonują odpowiednie procedury zapewniające, że w takiej sytuacji nie występuje konflikt interesów.

B.7. Outsourcing

Spółka wdrożyła Procedurę outsourcingu regulującą proces wyboru Partnerów, zawierania umów outsourcingu, warunków i ograniczenia zlecenia czynności w tym w szczególności czynności ubezpieczeniowych oraz monitorowania i kontroli zawartych umów i zleceń.

W Procedurze outsourcingu zostały uregulowane następujące procesy:

- kryteria kwalifikowania funkcji lub czynności jako ważnej lub podstawowej,
- proces wyboru podmiotu, któremu Spółka zamierza zlecić wykonywanie czynności,
- proces oceny podmiotów świadczących na rzecz Spółki usług w zakresie outsourcingu,
- zapewnienie, że pośredni jak i bezpośredni konflikt interesów pomiędzy usługodawcą a Spółką jest identyfikowany i odpowiednio zarządzany,
- zakres dozwolonych i zabronionych czynności, które mogą być zlecane,
- zdefiniowanie struktury umowy oraz jej obowiązkowych postanowień,
- proces analizowania potrzeb, celów w zakresie outsourcingu,
- proces analizowania ryzyk związanych z outsourcingiem danego procesu,
- informacje, które należy zawrzeć w pisemnej umowie z usługodawcą, w szczególności zapewnienie, że umowa outsourcingu zapewnia prowadzenie przez Spółkę działalności ubezpieczeniowej zgodnie z przepisami prawa,
- plany awaryjne związane z prowadzoną działalnością, uwzględniające strategię wyjścia dotyczące podstawowych lub ważnych czynności lub funkcji podlegających outsourcingowi.

Spółka zapewnia, że outsourcing ważnych działań operacyjnych nie prowadzi do istotnego pogorszenia jakości systemu zarządzania Spółki, nadmiernego zwiększania ryzyka operacyjnego ani pogorszenia w zakresie świadczonych usług ubezpieczeniowych poprzez:

- bieżącą analizę jakości świadczonych usług,
- bieżącą analizę efektywności świadczonych usług,
- zawarcie w umowach outsourcingu mechanizmów kontrolnych,
- odpowiednio działający system kontroli wewnętrznej w zakresie zleconych na zewnątrz czynności,
- przeprowadzanie audytu wewnętrznego w zakresie zleconych czynności,
- określenie konsekwencji niewywiązywania się z warunków wykonywania zleconych usług,
- bieżącą analizę reklamacji klientów,
- miesięczne raportowanie o prowadzonych sprawach sądowych przez kancelarie prawne z wyszczególnieniem realizowanych czynności.

Spółka wdrożyła mechanizmy kontrolne zapewniające niezwłoczne informowanie organu nadzoru o zawarciu umowy outsourcingu funkcji ważnych i podstawowych a także o istotnej zmianie w tym outsourcingu. W wewnętrznej aplikacji informatycznej funkcjonuje również mechanizm informujący automatycznie funkcję zgodności z przepisami o podpisanej umowie outsourcingu. Dodatkowo system codziennie przypomina o konieczności wystąpienia odpowiedniej informacji do organu nadzoru.

Spółka przynajmniej raz w roku dokonuje przeglądu Procedury outsourcingu oraz dostosowuje wskazane zasady do istotnych zmian w systemie zarządzania lub obszarze outsourcingu.

Spółka zleca czynności, które są częścią istotnych procesów sprzedażowych i operacyjnych i są to:

- pośredniczenie w zawieraniu umów ubezpieczenia,
- prowadzenie spraw sądowych,
- obsługę i monitorowanie umów ubezpieczenia po ich zawarciu.

Zlecane czynności stanowią uzupełnienie czynności realizowanych przez jednostki organizacyjne w Spółce i dotyczą obsługi części portfela ubezpieczeniowego Spółki. Wszystkie podmioty działające na zlecenie Spółki mają siedzibę w Polsce.

B.8. Inne informacje

Wszystkie istotne informacje zawarto w punktach B.1.-B.7.

C. PROFIL RYZYKA

Spółka definiuje ryzyko jako zidentyfikowane, mierzalne zdarzenie, czynnik bądź zjawisko wewnętrzne lub zewnętrzne, które negatywnie wpływa lub potencjalnie może wpłynąć w sposób bezpośredni lub pośredni na realizację poszczególnych celów Spółki. Termin ten nie ogranicza się do zdarzeń ubezpieczeniowych i obejmuje zdarzenia bądź zjawiska z wszystkich obszarów działalności Spółki.

W TU na Życie Europa S.A. wyodrębnione są następujące kategorie ryzyka:

- a) Ryzyka wymienione w Formule standardowej:
 - ryzyka aktuarialne (ubezpieczeniowe),
 - ryzyka rynkowe,
 - ryzyka kredytowe i kontrahenta,
 - ryzyko płynności,
 - ryzyka operacyjne,
- b) inne ryzyka, na które Spółka jest narażona:
 - ryzyka compliance,
 - pozostałe rodzaje ryzyka.

Spółka określa w regulacjach dotyczących zarządzania ryzykiem szczegółowe zasady identyfikacji, pomiaru, zarządzania, raportowania i monitorowania ryzyk istotnych.

W uzasadnionych przypadkach ryzyko może zostać ograniczone poprzez ustanowienie limitów. Limity mogą dotyczyć w szczególności ekspozycji na określone aktywa, rodzaje ubezpieczeń, wartość sprzedaży określonych umów/produktów.

Opis istotnych koncentracji ryzyka, na które narażona jest Spółka

Istotne koncentracje ryzyka Spółka identyfikuje w obszarze ryzyk aktuarialnych (ubezpieczeniowych) oraz ryzyka kredytowego. W ryzykach rynkowym i płynności nie występują istotne koncentracje ryzyka. Ze względu na fakt, że ryzyko operacyjne nie jest mierzalne, nie występują identyfikowalne koncentracje ryzyka operacyjnego.

Ryzyko koncentracji ubezpieczeniowej jest ograniczane poprzez dywersyfikację oferty produktowej oraz uniezależnienie zysków Spółki od jednej linii produktowej. Ponadto, ryzyko to jest rozpoznawane dzięki regularnie (comiesięcznie) sporządzanej informacji zarządczej prezentującej w szczególności wolumeny sprzedażowe i rentowność poszczególnych grup produktowych oraz realizację podstawowych parametrów (np. przypis, zmiana stanu rezerw, wynik techniczny) w porównaniu do wielkości zakładanych w planie. Regularne raportowanie do Zarządu pozwala podejmować określone decyzje zarządcze np. ograniczające sprzedaż produktów ubezpieczeniowych w danej linii produktowej lub zaostrzające kryteria underwritingowe (kryteria oceny ryzyka ubezpieczeniowego) w celu utrzymania pożądanej równowagi ekspozycji na ryzyko ubezpieczeniowe w Spółce.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, dla produktów innych niż ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, istotne ryzyko ubezpieczeniowe związane było z Ubezpieczeniami na życie powiązane z kredytami konsumpcyjnymi i samochodowymi, które stanowiło 55% pozostałego portfela posiadanego przez Spółkę oraz Produktami oszczędnościowymi, stanowiącymi 33 % pozostałego portfela Spółki.

Grupa produktów	Najlepsze oszacowanie rezerwy składek brutto	Udział %
Ubezpieczenia na życie powiązane z kredytem hipotecznym	16 907	11%
Ubezpieczenia na życie powiązane z kredytami konsumpcyjnymi i samochodowymi	82 544	55%
Produkty oszczędnościowe	48 845	33%
Inne	1 174	1%
Razem	149 469	100%

W obszarze ryzyka kredytowego Spółka identyfikuje podwyższone ryzyko koncentracji aktywów w związku z lokowaniem środków finansowych Spółki w formie depozytów terminowych w bankach. Towarzystwo ogranicza ryzyko koncentracji poprzez stanowienie wewnętrznych limitów określających maksymalny udział wszystkich lokat (w tym obligacji) złożonych w jednym podmiocie lub grupie kapitałowej. Limity koncentracji w zakresie inwestycji aktywów finansowych określone są przez Komitet Oceny Ryzyka i podlegają cyklicznej weryfikacji zgodnie z zasadami określonymi w Spółce oraz zatwierdzonymi przez Zarząd Towarzystwa. Spełnienie powyższych limitów podlega regularnej analizie, jak również każdorazowo przed podjęciem decyzji o dokonaniu inwestycji.

Poniższa tabela zawiera trzy największe ekspozycje na dzień 31 grudnia 2016 roku wobec banków z tytułu depozytów terminowych oraz obligacji korporacyjnych, z wyłączeniem aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań Spółki z tytułu ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

	Wartość wg Wypłacalności II	% udział w sumie aktywów
Podmiot A	86 752	2,77%
Podmiot B	71 530	2,28%
Podmiot C	68 096	2,17%

W poniższej części znajduje się opis kategorii ryzyka, na które narażona jest Spółka w swojej działalności wraz z informacją o wynikach testów warunków skrajnych lub analizy wrażliwości w odniesieniu do istotnych, mierzalnych ryzyk i zdarzeń.

C.1. Ryzyko aktuarialne (ubezpieczeniowe)

Ryzyko ubezpieczeniowe związane jest z niepewnością wynikająca z przyjętego do ubezpieczenia portfela pojedynczych ryzyk, polegająca na możliwości wystąpienia zdefiniowanego w warunkach ubezpieczenia zdarzenia ubezpieczeniowego. Z uwagi na jednoczesne występowanie wielu czynników niepewności (czynników ryzyka), często powiązanych ze sobą różnorodnymi relacjami, w praktyce ryzyko ubezpieczeniowe dzieli się na kategorie badane oddzielnie i poddawane procesowi wnioskowania statystycznego.

Podstawowym ryzykiem ubezpieczeniowym jest możliwa rozbieżność pomiędzy rzeczywistym poziomem szkód ubezpieczeniowych a ich planem, oszacowanym metodami aktuarialnymi (statystycznymi), w momencie tworzenia produktu ubezpieczeniowego. Ponieważ planowanie przyszłych szkód czerpie zarówno z historycznych danych

statystycznych, jak i racjonalnego wnioskowania dotyczącego przewidywanego rozwoju produktu, również wynikającego z dotychczasowych doświadczeń, jest wobec tego wrażliwe na czynniki zmieniające się w czasie.

Ze względu na charakter ubezpieczeń na życie istotne czynniki ryzyka, na które narażone są te produkty to ryzyka śmiertelności, niezdolności do pracy i zachorowalność, ryzyko ponoszonych kosztów, ryzyko rezygnacji z umowy oraz różne ryzyka rynkowe, jak ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko zmiany instrumentów finansowych wbudowanych w inwestycyjny produkt ubezpieczeniowy. Dodatkowym istotnym ryzykiem ubezpieczeniowym, na które narażona jest Spółka jest ryzyko katastroficzne czyli ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze znacznej niepewności założeń dotyczących wyceny i tworzenia rezerw, związanych z ekstremalnymi lub nieregularnymi zdarzeniami.

Identyfikacja

Identyfikacja ryzyka ubezpieczeniowego rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i trwa przez cały cykl życia produktu, aż do wygaśnięcia zobowiązań wobec ubezpieczonych z niego wynikających. W pierwszym kroku Spółka analizuje warunki ubezpieczenia pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie oraz identyfikuje potencjalne ryzyka związane z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania. Przed podjęciem decyzji o wdrożeniu/ modyfikacji produktu przeprowadzana jest dodatkowo analiza jego wpływu na wymogi kapitałowe oraz przeprowadzana jest ocena ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów. W trakcie życia produktu identyfikacja ryzyka odbywa się również poprzez weryfikację i walidację zmian w produktach, monitorowanie już istniejących produktów oraz ciągłą analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, tworzenia rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Pomiar

Pomiar ryzyka aktuarialnego polega na identyfikacji czynników, których realizacja może skutkować wystąpieniem szkód oraz analizie elementów ryzyka w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia. Celem oceny ryzyka jest określenie reguł selekcji i limitowania ryzyk przyjmowanych do ubezpieczenia w celu ograniczenia przyszłej szkodowości oraz ryzyka antyselekcji. Ocena ryzyka aktuarialnego obejmuje również działania związane z reasekuracją zidentyfikowanych ryzyk. Do pomiaru ryzyka aktuarialnego wykorzystuje się analizy wybranych wskaźników, metody scenariuszowe, dane statystyczne, miary eskpozycji i wrażliwości oraz wiedzę ekspercką pracowników.

Zarządzanie

Spółka zarządza ryzykiem ubezpieczeniowym poprzez definiowanie dopuszczalnych poziomów akceptacji ryzyka dla poszczególnych kategorii ryzyka bądź linii produktowych, określenie reguł selekcji i limitowania ryzyk przyjmowanych do ubezpieczenia, wytyczne dotyczące taryfikacji produktów, monitorowanie i limitowanie kumulacji ryzyka ubezpieczeniowego badanego według określonych kryteriów, monitorowanie pojawiających się problemów. Regularnie przeprowadza się również analizy adekwatności stosowanych założeń dotyczących przyjętych założeń szkodowych i kosztowych, analizuje zmiany w schemacie rezygnacji z umowy przez ubezpieczającego oraz związane z tym trendy oraz bada wrażliwość prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zawartymi polisami ubezpieczeniowymi na zmianę tych założeń.

Dodatkowo Spółka ogranicza przyjmowane ryzyko ubezpieczeniowe między innymi poprzez cedowanie ryzyka na inne wiarygodne podmioty – reasekuratorów dbając jednocześnie o

bezpieczeństwo pokrycia reasekuracyjnego. Spółka rozpoznaje potrzeby reasekuracji biernej dla oferowanych produktów, mając na uwadze w szczególności następujące cele:

- ochrona portfeli przed dużymi jednostkowymi szkodami,
- pomoc partnerów reasekuracyjnych przy wdrażaniu nowych linii biznesowych,
- stabilizację wyników Spółki w czasie.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa pokrycia reasekuracyjnego Spółka współpracuje z renomowanymi partnerami reasekuracyjnymi o silnej kondycji finansowej, mierzonej międzynarodowymi ratingami siły finansowej.

Ponadto, w celu ograniczenia ryzyka kredytowego kontrahentów reasekuracyjnych Spółka wprowadza i regularnie monitoruje limity koncentracji ryzyka dla każdego partnera reasekuracyjnego, ograniczając tym samym nadmierną koncentrację ryzyka u pojedynczego kontrahenta.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka i określeniu stopnia wykorzystania ustalonych poziomów akceptacji ryzyka oraz limitów.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie ryzykiem aktuarialnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych.

Testy stresu i analizy wrażliwości

W ramach procesu ORSA Spółka przeprowadziła w 2016 roku wyliczenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka w obszarze ryzyka ubezpieczeniowego. Dotyczyły one następujących scenariuszy : 1) Test związany z masowymi rezygnacjami z umów 2) Test kumulacji ryzyka (realizacja umów o największym sumach ubezpieczenia). Testy zostały przeprowadzone jednokrotnie na datę 30.09.2016. Dla żadnego z dokonanych testów współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, który jest wewnętrznym przyjętym limitem wypłacalności.

C.2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe definiowane jest jako niepewność, iż stopy procentowe, kursy walut lub ceny papierów wartościowych oraz innych instrumentów finansowych posiadanych przez Towarzystwo bądź przyjmą wartości różniące się od pierwotnie zakładanych, albo z natury są nieprzewidywalne i ich przyszłej wartości nie da się dokładnie określić. Ryzyko to może powodować powstawanie nieoczekiwanych zysków lub strat z tytułu utrzymywanych pozycji.

Działalność inwestycyjną w Spółce precyzuje szereg regulacji zatwierdzonych przez Zarząd Spółki. Działalność lokacyjna podlega nadzorowi Rady Nadzorczej, Zarządu oraz Komitetu Inwestycyjnego, które otrzymują cyklicznie informacje na temat realizowanej działalności lokacyjnej.

W celu efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym Towarzystwo lokuje środki finansowe zgodnie z zasadą ostrożnego inwestora, a więc wyłącznie w aktywa i instrumenty finansowe, których ryzyko może właściwie określić, mierzyć, monitorować, którym może właściwie zarządzać, które może właściwie kontrolować i prowadzić sprawozdawczość w zakresie ryzyka i które może właściwie uwzględnić przy ocenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności.

C.2.1. Ryzyko stopy procentowej

Identyfikacja

Źródłem ryzyka stopy procentowej są uwarunkowania rynkowe i nieustannie zmieniający się kształt krzywej dochodowości jak również poziom rynkowych stóp procentowych. Narażone na ryzyko stopy procentowej są głównie obligacje skarbowe oraz obligacje korporacyjne o stałej stopie wyceniane wg wartości godziwej. Inwestycje w dłużne papiery Skarbu Państwa ocenione są jako najbardziej bezpieczne, jednak stosowana wycena wg wartości godziwej powoduje, że oprócz zysków odsetkowych Towarzystwo narażone jest na ryzyko zmiany bieżącej wartości kapitału obligacji.

Pomiar

Głównym narzędziem przyjętym do oceny ryzyka stopy procentowej jest duration portfela papierów dłużnych. Wartość duration jest obliczana i analizowana każdorazowo przed podjęciem decyzji o dokonaniu inwestycji w instrument narażony na ryzyko stopy procentowej. Dodatkowo Spółka sporządza szczegółowe raporty z analizą duration portfela inwestycji własnych z kwartalną częstotliwością.

Zarządzanie

Struktura lokat kształtowana jest w oparciu o oczekiwane zmiany stóp procentowych. Dodatkowo ryzyko stopy procentowej ograniczone jest udziałem lokat narażonych na to ryzyko w całym portfelu lokat, a także poprzez ustalanie takiego czasu trwania lokat, który nie spowoduje znaczącej straty w przypadku niekorzystnego kierunku zmian stopy procentowej.

Monitorowanie i raportowanie

W ramach monitorowania poziomu skuteczności zastosowanych technik ograniczania ryzyka stopy procentowej Towarzystwo w cyklach kwartalnych dokonuje obliczenia maksymalnej straty z tytułu narażenia na ryzyko stopy procentowej przy założeniu realizacji scenariuszy warunków skrajnych, obejmujących wzrost stóp procentowych o 100, 200 oraz 500 punktów bazowych.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2016 roku analizy wrażliwości w obszarze ryzyka stopy procentowej dla określonych paramentów zmienności. Wyliczenia zostały przeprowadzone na koniec każdego kwartału, w tym na dzień 31 grudnia 2016 roku. Dla żadnego ze scenariuszy współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, który jest wewnętrznym przyjętym limitem wypłacalności.

C.2.2. Ryzyko cen instrumentów

Identyfikacja

Ryzyko cen instrumentów rozumiane jest jako niekorzystna zmiana cen rynkowych lub parametrów rynkowych wpływających na wycenę instrumentów finansowych posiadanych przez Towarzystwo. Identyfikacja poziomu ryzyka cen instrumentów dokonywana jest na etapie podejmowania decyzji o dokonaniu inwestycji w kontekście ustalonej strategii inwestycyjnej i podlega akceptacji zgodnie z ścieżką decyzyjną określoną w odpowiednich regulacjach obowiązujących w Spółce.

Pomiar

Pomiar ekspozycji Spółki na ryzyko cen instrumentów realizowany jest w ramach ustalonych limitów na poszczególne rodzaje aktywów generujące ryzyko cen instrumentów. Dodatkowo

Spółka kwartalnie dokonuje pomiaru poziomu ponoszonego ryzyka w ramach testów warunków skrajnych przy uwzględnieniu trzech scenariuszy spadku wartości aktywów narażonych na ryzyko cen instrumentów w rezultacie spadku cen instrumentów o 5%, 10% oraz 20%.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem cen instrumentów realizowane jest poprzez kontrolę ekspozycji oraz limitowanie zaangażowania w instrumentach narażonych na wahania cen rynkowych.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie ryzyka cen instrumentów polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka w oparciu o kontrolę wykorzystania limitów oraz analizę wyników testów warunków skrajnych.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2016 roku analizy wrażliwości w obszarze ryzyka cen instrumentów w odniesieniu do jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych posiadanych przez Towarzystwo. Testy przeprowadzono na koniec poszczególnych kwartałów 2016 roku, w tym na datę 31 grudnia 2016. Dla żadnego ze scenariuszy współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, który jest wewnętrznym przyjętym limitem wypłacalności.

C.2.3. Ryzyko walutowe

Identyfikacja

Ryzyko walutowe to ryzyko strat wynikające ze zmian kursów walutowych, w takim zakresie, w jakim przyszłe przepływy gotówki z aktywów oraz zobowiązań w walutach obcych nie są odpowiednio do siebie dopasowane.

W Spółce nie występują identyfikowalne koncentracje ryzyka walutowego.

Pomiar

Pomiar poziomu ekspozycji na ryzyko walutowe realizowany poprzez regularne analizowanie stanu aktywów i zobowiązań wg waluty. Dodatkowo Spółka cyklicznie analizuje poziom maksymalnej straty wynikającej niekorzystnej zmiany kursu posiadanych pozycji walutowych w ramach realizacji scenariuszy warunków skrajnych.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega na monitorowaniu i zabezpieczaniu pozycji walutowych aktywów i pasywów Towarzystwa.

Główną zasadą ograniczania ryzyka walutowego związanego z produktami ubezpieczeniowymi jest lokowanie pozyskanej składki w walucie, w jakiej liczone są rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

W przypadku pojawienia się otwartych pozycji walutowych Towarzystwo podejmuje działania celem niezwłocznego zabezpieczenia ich poprzez zajęcie odpowiedniej pozycji w instrumentach pochodnych lub dokonanie inwestycji w walucie zobowiązania.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie ryzyka walutowego polega na zestawieniu aktywów i zobowiązań wg waluty i wykonywane jest raz na kwartał.

Dodatkowo w ramach analizy kluczowych wskaźników ryzyka w cyklu kwartalnym badana jest maksymalna strata w przypadku realizacji scenariusza spadku wartości aktywów denominowanych w walutach obcych o 30% na skutek niekorzystnej zmiany kursów walut.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2016 roku analizy wrażliwości w obszarze ryzyka walutowego. Testy przeprowadzono na koniec poszczególnych kwartałów 2016 roku, w tym na datę 31 grudnia 2016. Dla żadnego ze scenariuszy współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, który jest wewnętrznym przyjętym limitem wypłacalności.

C.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe odzwierciedla możliwe straty w związku z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązań finansowych przez kontrahentów i dłużników lub pogorszenia się ich zdolności kredytowej.

Identyfikacja

Na ryzyko kredytowe kontrahenta mają wpływ w szczególności następujące czynniki ryzyka:

- a) niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez reasekuratora,
- b) niewykonanie zobowiązania lub nienależyte wykonanie, w szczególności poprzez nieregulowanie płatności w związku z pogorszeniem się sytuacji finansowej partnera, z którym Spółka współpracuje lub zamierza podjąć współpracę,
- c) ryzyko obniżenia ratingu: ryzyko negatywnego wpływu zmiany prawdopodobieństwa przyszłego niedotrzymania zobowiązania przez podmiot zobowiązany na bieżącą wartość umowy z takim podmiotem,
- d) ryzyko straty finansowej wynikającej z braku spłaty zobowiązania lub negatywnych zmian w ocenie zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych (znajdujących się w portfelu inwestycyjnym Spółki), dłużników (np. hipotecznych) lub innych partnerów (np. w ramach umów reasekuracyjnych, umów dot. instrumentów pochodnych lub depozytów terminowych) i pośredników, u których Spółka posiada wierzytelności.

Identyfikacja ryzyka kredytowego ma miejsce na etapie podejmowania decyzji inwestycyjnych i biznesowych poprzez analizę ich wpływu na poziom ryzyka kredytowego Spółki wynikającego z produktu i rodzaju rozliczeń z Kontrahentem a także identyfikację czynników determinujących jego poziom.

Pomiar

Spółka dokonuje pomiaru ryzyka kredytowego poprzez określenie wartości ekspozycji dla danego podmiotu i rodzaju zaangażowania z uwzględnieniem stosowanych technik ograniczających ryzyko takich jak zabezpieczenia. Istotnym elementem pomiaru jest również dokonywana ocena zdolności kredytowej kontrahenta dla podmiotów w stosunku do których przekroczony jest ustalony wewnętrznie poziom istotności kontrahenta rozumiany jako suma zaangażowania ryzyka kredytowego.

Zarządzanie

W Spółce funkcjonuje Komitet Oceny Ryzyka (dalej: KOR), który pełni funkcję opiniodawczą lub decyzyjną dla oceny ryzyka kredytowego w ramach gwarancji, inwestycji, oceny kontrahenta oraz indywidualnej oceny ryzyka ubezpieczeniowego wniosków ponadstandardowych w zakresie umów ubezpieczenia. W 2016 rozszerzono działalność KOR o dystrybucję limitów zaangażowania w ramach ryzyka kredytowego kontrahenta.

W Spółce wyznaczane są limity zaangażowania dla poszczególnych kontrahentów w ramach działalności ubezpieczeniowej i inwestycyjnej na ryzyku Spółki.

Każdy kontrahent, u którego występuje ryzyko kredytowe podlega ocenie zdolności kredytowej na podstawie zasad obowiązujących w Spółce. W ramach oceny kontrahenta nadawana jest ocena przyporządkowana danej klasie ryzyka.

Każda klasa ryzyka ma wyznaczony maksymalny limit zaangażowania, który jest dystrybuowany przez KOR w zależności od oceny kondycji i oszacowanego ryzyka kredytowego.

Metody zabezpieczania się przed ryzykiem kredytowym zarówno dla pojedynczego Kontrahenta jak i łącznego zaangażowania polegają na:

- Badaniu wiarygodności kredytowej Kontrahenta przed podpisaniem umowy.
- Ustanowieniu limitów zaangażowania Spółki wobec Kontrahenta.
- Zabezpieczeniu materialnym lub prawnym Spółki przed ryzykiem kredytowym Kontrahenta.
- Monitorowaniu wiarygodności kredytowej Kontrahenta w trakcie trwania współpracy na podstawie Umowy.
- Transferu ryzyka kredytowego kontrahenta, przede wszystkim uzyskiwanie gwarancji lub poręczeń ze strony innych instytucji mogących udzielić takich poręczeń.
- Monitoringu współpracy z Kontrahentem.
- Jasnym ustaleniu odpowiedzialności wewnątrz Spółki za podejmowane decyzje w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie i raportowanie odnośnie ryzyka kredytowego dokonywane jest przez funkcję zarządzania ryzykiem na ogólnych zasadach obowiązujących w Spółce a także przez dedykowany departament. Raporty przekazywane są wyznaczonym osobom, Członkom Komitetu ds. Ryzyka a także Zarządowi Spółki.

W cyklach kwartalnych monitorowana jest realizacja limitów zaangażowania i pomiar ekspozycji. Monitoring oceny zdolności kredytowej kontrahenta dokonywany jest nie rzadziej niż raz w roku dla podmiotów z przekroczonym poziomem istotności.

Testy stresu i analizy wrażliwości

W ramach procesu ORSA Spółka przeprowadziła w 2016 roku wyliczenia testów warunków skrajnych dla zidentyfikowanych istotnych czynników ryzyka w obszarze ryzyka kredytowego. Dotyczyły one następujących scenariuszy: 1) Ryzyko kredytowe wystawców instrumentów finansowych (dotyczy obligacji korporacyjnych) 2) Bankructwo instytucji finansowej w której TU na Życie Europa ma największą koncentrację aktywów oraz największą ekspozycję związaną z działalnością ubezpieczeniową na ryzyku Spółki. Testy zostały przeprowadzone jednokrotnie na datę 30.09.2016. Dla żadnego z dokonanych testów współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, który jest wewnętrznym przyjętym limitem wypłacalności.

C.4. Ryzyko płynności

Celem nadrzędnym zarządzania płynnością jest minimalizowanie ryzyka utraty płynności Towarzystwa poprzez zapewnienie zdolności do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań.

Identyfikacja

Identyfikacja ryzyka płynności odbywa się poprzez regularną analizę prognozowanych przepływów pieniężnych związanych z działalnością Spółki w kontekście posiadanych aktywów płynnych, których uwolnienie nie spowoduje niekorzystnego wpływu na wynik finansowy Spółki.

Pomiar

Ocena oraz pomiar ryzyka płynności to kompleksowe monitorowanie i prognozowanie przepływów pieniężnych związanych z poszczególnymi grupami ubezpieczeń, jakie prowadzi Towarzystwo, przede wszystkim w celu minimalizacji prawdopodobieństwa i rozmiarów nieprzewidywalnych wypłat.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem płynności obejmuje także dopasowanie struktury aktywów i pasywów (Asset Liability Management).

- a) Dopasowywanie aktywów i pasywów polega na dokładnym budowaniu struktury aktywów i pasywów Spółki tj. koordynowaniu wszelkich decyzji po stronie pasywów z działaniami w obszarze aktywów i odwrotnie. Niedopasowanie może spowodować utratę płynności finansowej Towarzystwa lub konieczność nagłej sprzedaży części inwestycji, co mogłoby skutkować obniżeniem rentowności (w szczególności w przypadku pokrywania zobowiązań krótkoterminowych z inwestycji długoterminowych). Należy podkreślić, że odpowiednio dopasowana struktura aktywów i pasywów pozwala na osiągnięcie wyższej stopy zwrotu przy tym samym poziomie ryzyka.
- b) Dopasowanie aktywów i pasywów ma zastosowanie do kontroli średnioterminowego ryzyka płynności. Głównymi narzędziami stosowanymi do dopasowywania aktywów i pasywów są bieżące raporty płynności. Dodatkowo w cyklu miesięcznym Towarzystwo monitoruje wartość współczynnika ALM Value at Risk.
- c) Dopuszcza się możliwość celowego niedopasowania aktywów i pasywów. Sytuacja taka jest możliwa szczególnie w sytuacji kiedy terminy zapadalności aktywów są krótsze niż terminy zapadalności zobowiązań. Decyzję w tym zakresie podejmuje Komitet ds. Ryzyka.
- d) Towarzystwo zarządza ponadto ryzykiem płynności poprzez limitowanie niedopasowania aktywów i pasywów..

Monitorowanie i raportowanie

W cyklach kwartalnych Spółka przeprowadza testy warunków skrajnych w celu oceny adekwatności stosowanych narzędzi do zarządzania ryzykiem płynności.

Testy stresu i analizy wrażliwości

Spółka przeprowadziła w 2016 roku analizy wrażliwości w obszarze ryzyka płynności. Testy przeprowadzono na koniec poszczególnych kwartałów 2016 roku, w tym na datę 31 grudnia 2016. Testowany scenariusz dotyczył potencjalnych strat oraz utraconych odsetek w rezultacie przedterminowego zerwania lokat terminowych w związku z koniecznością uwolnienia w ciągu dwóch dni gotówki w kwocie stu milionów złotych. Dla żadnego ze scenariuszy współczynnik wypłacalności nie obniżył się poniżej 120%, który jest wewnętrznym przyjętym limitem wypłacalności.

Łączna kwota oczekiwanego zysku z przyszłych składek ustalona na dzień 31 grudnia 2016 roku zgodnie z art. 260 ust. 2 Rozporządzenia delegowanego wynosi 2 227 tysięcy.

C.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne związane jest z możliwością wystąpienia/poniesienia strat na skutek błędów wynikających z niewłaściwego ułożenia i przebiegu procesów wewnętrznych, bądź też błędów ludzkich, zdarzeń zewnętrznych lub też wadliwego działania systemów. W tej kategorii mieszczą się również takie zdarzenia jak fraudy wewnętrzne, oszustwa osób trzecich, naruszenie lub brak zachowania wewnętrznych procedur, awarie i błędy systemów informatycznych a także katastrofy naturalne, ataki terrorystyczne.

Skutkiem zdarzeń operacyjnych mogą być straty finansowe, utrata przychodów, utrata reputacji, a także przerwy i opóźnienia w realizacji procesów Spółki czy też zwiększenie kosztów funkcjonowania Spółki. Spółka w szczególny sposób dostrzega ryzyko utraty własności intelektualnej i wyciek danych z uwagi na zagrożenie atakami hackerskimi i inne działania zewnętrzne w obszarze IT. Istotnymi czynnikami ryzyka operacyjnego są również potencjalne błędy w dokumentacji ubezpieczeniowej, niewłaściwa lub niezgodna z umową obsługa zawartych umów oraz przestępczość ubezpieczeniowa.

Ze względu na fakt, że ryzyko operacyjne nie jest mierzalne w sposób ilościowy nie występują identyfikowalne koncentracje ryzyka operacyjnego.

Identyfikacja

W celu identyfikacji ryzyka operacyjnego Spółka rejestruje i analizuje informacje związane z faktycznymi zdarzeniami operacyjnymi.

Ponadto, Spółka dokonuje identyfikacji potencjalnych zdarzeń operacyjnych, które mogą wpływać na jej funkcjonowanie w aspekcie przebiegu procesów oraz realizacji celów biznesowych i ryzyka związanego z ich osiągnięciem. Szczególną rolę odgrywają pracownicy na poszczególnych szczeblach organizacyjnych, zwracając uwagę na możliwe zagrożenia związane z ich codziennymi obowiązkami, zadaniami czy projektami.

Pomiar

W Spółce funkcjonuje aplikacja do rejestrowania, pomiaru, monitorowania oraz zarządzania ryzykiem operacyjnym, w której wszyscy pracownicy mogą rejestrować zaistniałe zdarzenia z tego obszaru. Rejestrowane zdarzenia podlegają wewnętrznej ocenie i monitoringowi, określane są również dla nich działania mitygujące.

Ponadto, każda jednostka organizacyjna Spółki dokonuje okresowego przeglądu procesów i zadań występujących w jej działalności i na tej podstawie opracowują mapę ryzyka (z uwzględnieniem ryzyk operacyjnych). Obowiązkiem właściciela mapy ryzyka jest identyfikacja, pomiar i ocena poszczególnych czynników ryzyka a także podejmowanie działań mitygujących i ocena ich skuteczności.

Spółka dokonuje również samooceny zidentyfikowanych zagrożeń w zakresie ryzyka operacyjnego. Dokonywana jest ocena prawdopodobieństwa wystąpienia incydentów oraz określane są również potencjalne skutki ich wystąpienia.

Zarządzanie

W celu ograniczania ryzyka operacyjnego Spółka stosuje system kontroli wewnętrznej, na który składają się procedury wewnętrzne zawierające wbudowane mechanizmy kontrolne, kontrole funkcjonalne a także działania komórki odpowiedzialnej za audyt wewnętrzny. Spółka posiada również plany awaryjne na wypadek scenariuszy kryzysowych oraz stale rozwija posiadane systemy informatyczne. Plany awaryjne na wypadek sytuacji kryzysowych są cyklicznie testowane oraz weryfikowane i w razie konieczności aktualizowane.

W Spółce prowadzone są również, w sposób ciągły, działania mające na celu udoskonalanie procesów wewnętrznych, a także rozwój i edukację pracowników.

Szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym określone są w dedykowanej regulacji.

Monitorowanie i raportowanie

Monitorowanie i raportowanie odnośnie ryzyka operacyjnego dokonywane jest przez funkcję zarządzania ryzykiem, na ogólnych zasadach obowiązujących w Spółce.

W szczególności obejmuje system monitorowania kluczowych wskaźników ryzyka oraz zdarzeń zarejestrowanych w ramach aplikacji służącej do zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Na podstawie zebranych informacji tworzone są raporty, które przedstawiają statystyki i efekty podjętych działań ograniczających ryzyko. Na ich podstawie wyciągane są również wnioski służące do podejmowania dalszych działań zarządczych na odpowiednich poziomach decyzyjnych lub wprowadzane są dodatkowe mechanizmy kontrolne.

Testy stresu

Testy stresu dla ryzyka operacyjnego dokonywane są w sposób jakościowy. Spółka identyfikuje zagrożenia, dla których rozpatrywane są potencjalne skutki (w ujęciu wartościowym i jakościowym) w kontekście wpływu na dostępność budynków, zasobów informatycznych, utraty danych a także możliwość realizacji procesów. Dotyczą one między innymi działania sił wyższych (katastrofy naturalne, pożary), działań ludzi (osób trzecich oraz pracowników) a także zagrożeń technologicznych. Powyższa analiza przeprowadzana jest raz w roku. W jej wyniku Spółka identyfikuje scenariusze katastroficzne, operacyjne oraz biznesowe. Dla wyodrębnionych scenariuszy Spółka opracowuje plany awaryjne, które są testowane zgodnie z wewnętrznymi zasadami.

C.6. Pozostałe istotne ryzyka

C.6.1. Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności

Ryzyko prawne to ryzyko braku spełniania aktualnych wymogów prawnych oraz ryzyko związane ze zmianami w prawie i regulacjach mających istotny wpływ na działalność Spółki. Spółka definiuje ryzyko braku zgodności jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, administracyjnych lub konieczności zapłaty kar finansowych, odszkodowań bądź też utraty reputacji w związku z nieprzestrzeganiem obowiązujących przepisów prawa, rekomendacji, wykraczaniem poza przyjęte normy wewnętrzne i standardy etyczne lub brakiem świadomości zagrożeń związanych z prowadzoną działalnością.

Spółka w szczególny sposób dostrzega ryzyko prawne i braku zgodności związane z produktami UFK w związku z brakiem szczegółowego uregulowania prawnego dla tej grupy produktów, zmianami regulacyjnymi w tym obszarze, postępowaniami UOKiK w zakresie pobieranych opłat, działalnością kancelarii odszkodowawczych oraz pozwami zbiorowymi jakie zostały wytoczone przeciwko ubezpieczycielom w tym TU na Życie Europa SA. W szczególności znowelizowana ustawa o działalności ubezpieczeniowej wprowadziła zmiany i nowe wymogi odnośnie produktów UFK, głównie w zakresie obowiązków informacyjnych, zasad odstąpień od umów i kosztów z tym związanych a także nałożyła obowiązek dokonywania analizy potrzeb klientów.

Identyfikacja

W Spółce dokonywana jest identyfikacja obszarów wrażliwych, które w szczególności są narażone na ryzyko prawne oraz braku zgodności. W tym celu Departament Prawny i Compliance współpracuje ze wszystkimi pracownikami Spółki, zwłaszcza z osobami zarządzającymi jednostkami organizacyjnymi, którzy są współodpowiedzialni za identyfikowanie ryzyka braku zgodności w obszarze swojej działalności. Prowadzony jest również bieżący monitoring zmian w prawie oraz w otoczeniu prawnym mającym wpływ na działalność Spółki a także monitoring rejestru klauzul abuzywnych.

Pomiar

W Spółce dokonywany jest pomiar oraz ocena ryzyka prawnego i ryzyka braku zgodności poprzez ustalanie potencjalnych skutków realizacji ryzyka. Mogą to być skutki związane

z poniesieniem strat finansowych (sankcje prawne lub administracyjne, konieczności zapłaty kar finansowych lub odszkodowań) bądź też związane z utratą reputacji.

Zarządzanie

Wśród działań podejmowanych w celu ograniczania przedmiotowego ryzyka wyróżnia się:

- Wdrożenie wytycznych i rekomendacji poprzez przyjęcie odpowiednich regulacji wewnętrznych.
- Określenie wymagań dotyczących zasad współpracy oraz ich weryfikacja i rozwój.
- Prowadzenie prac w celu dostosowania produktów ubezpieczeniowych i modeli współpracy do obowiązujących wytycznych.
- Przeprowadzanie kontroli w zakresie ryzyka prawnego i braku zgodności.
- Stosowanie adekwatnych działań naprawczych wobec stwierdzonych nieprawidłowości.
- Wskazywanie niezbędnych rozwiązań, w związku ze zmianą przepisów prawa lub innych uregulowań;
- Zwiększanie świadomości wśród pracowników, promowanie postaw etycznych, szkolenia z zakresu etyki i compliance, w tym poprzez przygotowywanie comiesięcznych informacji nt. zmian prawa.

Monitorowanie i raportowanie

Spółka prowadzi działania polegające na odpowiednim monitorowaniu i kontroli realizacji obowiązków wszystkich obszarów działalności Spółki pod kątem ryzyka prawnego i compliance.

Monitorowane i egzekwowane są również wyniki realizacji zaleceń powstałych wskutek kontroli przeprowadzanych przez Departament Prawny i Compliance.

Na bieżąco sprawdzana jest praktyka rynkowa pod kątem przyjmowanych interpretacji i stosowanych rozwiązań oraz rejestr klauzul abuzywnych.

Na podstawie przeprowadzanych monitoringów sporządzane są bieżące raporty na podstawie, których podejmowane są działania zarządcze w zakresie przedmiotowego ryzyka. Ponadto funkcja zgodności z przepisami opracowuje cykliczne raporty przekazywane innym funkcjom kluczowym, Członkom Komitetu ds. Ryzyka a także Zarządowi Spółki.

C.7. Inne informacje

Wszystkie istotne informacje związane z profilem ryzyka zostały uwzględnione w punktach C.1.-C.6.

D. WYCENA DO CELÓW WYPŁACALNOŚCI

Niniejszy rozdział zawiera informacje dotyczące wyceny istotnych pozycji bilansowych oraz porównanie zasad wyceny zgodnej z Dyrektywą Wypłacalność II w stosunku do zasad wyceny stosowanych do sporządzenia sprawozdania finansowego.

Pozycje uznaje się za istotne, jeśli ich pominięcie lub zniekształcenie może, pojedynczo lub razem, wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie bilansu sporządzonego zgodnie z Dyrektywą Wypłacalność II (bilans ekonomiczny). Do wyceny stosuje się założenie kontynuacji działalności.

Podstawową metodą wyceny aktywów i zobowiązań w bilansie ekonomicznym jest wycena według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań.

Kryterium na podstawie, którego określa się czy rynek jest aktywny, jest ilość zrealizowanych na nim transakcji w ciągu ostatnich trzech miesięcy od daty wyceny - jeśli liczba transakcji jest wyższa, bądź równa 5, wówczas badany rynek można uznać za rynek aktywny.

Źródłem danych na temat ilości przeprowadzonych transakcji na instrumentach finansowych jest rynek regulowany Catalyst oraz ASO Bondspot. W przypadku braku transakcji na tych rynkach analiza opiera się na informacjach udostępnianych na platformie informacyjnej Bloomberg, źródło LCPR (ceny pochodzące od zewnętrznych dostawców informacji). W przypadku braku możliwości potwierdzenia aktywności rynku na podstawie któregośkolwiek z wyżej wymienionych źródeł, wówczas uznaje się, że dany instrument finansowy nie posiada aktywnego rynku.

Gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów lub zobowiązań jest niemożliwe Spółka wycenia aktywa i zobowiązania przy zastosowaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów i zobowiązań, dokonując korekt odzwierciedlających istniejące różnice. Korekty te odzwierciedlają czynniki specyficzne dla danego składnika aktywów lub zobowiązania, w tym wszystkie następujące czynniki:

- a) charakter lub lokalizację składnika aktywów lub zobowiązań;
- b) stopień, w jakim dane używane do wyceny są powiązane z pozycjami, które są porównywalne z danym składnikiem aktywów lub zobowiązań; oraz
- c) obrót lub poziom aktywności na rynkach, na których są obserwowane dane używane do wyceny.

W przypadku braku aktywnego rynku dla wycenianego instrumentu finansowego, w pierwszej kolejności dokonuje się analizy rynku mającej na celu znalezienie instrumentu finansowego o podobnych parametrach, wyemitowanego przez tego samego emitenta. Następnie sprawdzana jest marża kredytowa podobnego aktywa na dzień sporządzanej wyceny. Kolejnym krokiem w tym etapie wyceny jest wyznaczenie stopy dyskontowej składającej się z marży kredytowej podobnego aktywa oraz stóp wolnych od ryzyka, określonych na podstawie krzywej dochodowości sporządzanej przez EIOPA. Otrzymane stopy dyskontowe służą do wyznaczenia bieżącej wartości przyszłych przepływów pieniężnych wycenianego instrumentu finansowego.

Brak możliwości wyceny instrumentu finansowego w etapie pierwszym, powoduje konieczność przeprowadzenia analizy mającej na celu znalezienie papieru wartościowego o podobnych parametrach, który został wyemitowany przez porównywalnego, pod względem działalności i wielkości emitenta. Podobnie jak w przypadku etapu pierwszego, sprawdzana jest marża kredytowa podobnego instrumentu na dzień sporządzanej wyceny.

str. 50

przepływy pieniężne wycenianego papieru wartościowego dyskontowane są wyznaczoną stopą dyskontową składającą się z określonej wcześniej marży kredytowej oraz stóp wolnych od ryzyka publikowanych przez EIOPA.

Gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach lub przy zastosowaniu cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach podobnych aktywów i zobowiązań jest niemożliwe Spółka do wyceny aktywów i zobowiązań stosuje alternatywne metody wyceny.

Uzgodnienie bilansu sporządzonego na potrzeby sprawozdania finansowego z bilansem sporządzonym na potrzeby Wypłacalności II prezentuje tabela poniżej:

	Nota	Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych	Reklasyfikacja	Przeszacowanie	Wartość bilansowa wg Wypłacalność II
Aktywa					
Aktywowane koszty akwizycji	D.1.1.	170 442	0	-170 442	0
Wartości niematerialne i prawne		1 704	0	-1 704	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	D.1.2.	44 979	0	44 018	88 997
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwale) wykorzystywane na użytek własny		1 212	0	-195	1 017
Lokaty		2 950 786	0	-1 842	2 948 944
<i>Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)</i>		2 825	0	-2 066	759
<i>Instrumenty finansowe</i>	D.1.3.	2 947 961	0	224	2 948 185
Kwoty należne z umów reasekuracji	D.1.4.	0	3 433	-1 446	1 987
Należności	D.1.5.	122 221	-36 043	-985	85 193
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		7 777	0	-9	7 768
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	D.1.6.	59 858	-42 447	-15 970	1 441
Aktywa ogółem		3 358 979	-75 057	-148 575	3 135 347
Zobowiązania					
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	D.2.	2 545 227	3 383	-250 260	2 298 350
Udział reasekuratora w rezerwach technicznych	D.1.4.	-3 433	3 433	0	
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)		2855	6 948	0	9803
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników		80	0	0	80
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	D.1.2.	7 861	0	55 586	63 447
Zobowiązania	D.3.1.	112 430	-61 320	0	51 110
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	D.3.2.	28 753	-27 501	-1 252	0
Zobowiązania ogółem		2 693 773	-75 057	-195 926	2 422 790
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami		665 206	0	47 351	712 557

Aktywa i zobowiązania w kolumnie *Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych* pochodzą z bilansu Sprawozdania finansowego za rok 2016 i zostały zaprezentowane w powyższym zestawieniu w najbardziej odpowiednich pozycjach - bez dokonania korekt

jakie byłyby wymagane aby dostosować wartości ze Sprawozdania finansowego do formatu i zasad prezentacji obowiązujących w Solvency 2. Suma aktywów w kolumnie *Wartość wg statutowych sprawozdań finansowych* w powyższym zestawieniu uzgadnia się z sumą aktywów ujętych w bilansie w Sprawozdaniu finansowym.

D.1. Aktywa

D.1.1. Aktywowane koszty akwizycji

W bilansie ekonomicznym koszty akwizycji podlegają wyzerowaniu. Aktywowane koszty akwizycji w Sprawozdaniu finansowym obejmują poniesione w okresie sprawozdawczym pośrednie i bezpośrednie koszty akwizycji w części przypadającej na następne okresy sprawozdawcze. Aktywowane koszty akwizycji podlegają rozliczeniu w czasie proporcjonalnie do długości trwania umów ubezpieczenia, których dotyczą lub proporcjonalnie do przewidywanego ryzyka z tych umów.

D.1.2. Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zasady ustalania odroczonego podatku w sprawozdaniu finansowym i w bilansie sporządzanym na potrzeby Wypłacalności II są analogiczne. Wartość aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w bilansie ekonomicznym w stosunku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym różnią się ze względu na różnice w wycenie bilansowej aktywów i zobowiązań, dla których ustalana jest ich wartość podatkowa.

D.1.3. Instrumenty finansowe

W poniższej tabeli zaprezentowano instrumenty finansowe, dla których wartość ze sprawozdania finansowego różni się od wartości wg Wypłacalności II:

	Wartość wg Wypłacalność II	Wartość ze sprawozdania finansowego	Różnica z wyceny
Obligacje korporacyjne	129 877	130 714	837
Listy zastawne	43 069	43 073	4
Depozyty terminowe	310 485	309 420	-1 065
Razem	483 431	483 207	-224

Różnica w prezentowanych wyżej wartościach wynika z wyceny wartości godziwej obligacji korporacyjnych, listów zastawnych oraz depozytów terminowych sklasyfikowanych w Sprawozdaniu finansowym jako pożyczki i należności, które na potrzeby sprawozdania finansowego wyceniono według skorygowanej ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Dla tych instrumentów jako wycenę godziwą przyjmuję się wycenę modelową, uwzględniającą bieżącą sytuację rynkową oraz sytuację kredytową emitenta.

Wycena instrumentów, dla których istnieje aktywny rynek

Wycenę instrumentów finansowych, dla których istnieje aktywny rynek ustala się w oparciu o ceny z aktywnego rynku na dany dzień. Wartość dłużnego papieru wartościowego notowanego na rynku regulowanym ustala się na podstawie ceny zamknięcia tj. ostatniej ceny transakcyjnej w okresie sprawozdawczym, w pierwszym kroku dostępnej na GPW Catalyst lub ASO BondSpot i kolejno z systemu Bloomberg.

Wycena instrumentów, dla których nie istnieje aktywny rynek

Do wyceny instrumentów, dla których nie istnieje aktywny rynek stosowane są metody alternatywne opisane w punkcie D.4.1. niniejszego sprawozdania.

D.1.4. Kwoty należne z umów reasekuracji

Udziały reasekuratora w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek kalkulowane są według metodologii najlepszego oszacowania brutto z uwzględnieniem zapisów odpowiednich zawartych umów reasekuracji.

Udział reasekuratora w najlepszym oszacowaniu rezerw szkodowych wyznaczany jest analogicznie jak rezerwy brutto, z tą różnicą, że podstawą naliczeń jest portfel objęty umową reasekuracyjną.

Udziały reasekuratora w najlepszym oszacowaniu obu rodzaju rezerw są korygowane z tytułu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta. Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez reasekuratora wyznacza się opierając się na podstawie ocen kredytowych dokonanych przez zewnętrzne instytucje ratingowe.

D.1.5. Należności

Do wyceny należności w bilansie ekonomicznym stosowana jest metoda alternatywna opisana w punkcie D.4 niniejszego sprawozdania.

Różnica w wartościach należności wykazanych w bilansie ekonomicznym w stosunku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym wynika z ujęcia części należności w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek. Przeniesieniu do rezerwy składek podlega ta część należności, która jest związana z umowami ubezpieczenia i dla których termin rozliczenia przypada po dacie bilansowej.

D.1.6. Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)

Pozostałe aktywa bilansu ekonomicznego obejmują należności z tytułu udziału reasekuratorów w szkodach ustalone jako udział reasekuratora w wartości szkody wypłaconej. Wycena należności z tytułu udziału w szkodach w sprawozdaniu finansowym jest analogiczna.

Pozostałe aktywa w sprawozdaniu finansowym obejmują poniesione wydatki odroczone zgodnie z zasadą memoriału. Wydatki, dla których postanowienia umowne przewidują zwrot kosztów w przypadku nie wykonania usług lub nie wykonania tych usług w umownym zakresie przeniesiono do należności i wyceniono według zasad wyceny dla należności obowiązujących w bilansie ekonomicznym. Pozostałe odroczone wydatki o charakterze bezzwrotnym podlegają wyzerowaniu w bilansie ekonomicznym.

D.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe**D.2.1. Różnice między zasadami i metodami wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na potrzeby określenia wypłacalności a stosowanymi na potrzeby ich wyceny w sprawozdaniach finansowych**

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wyznaczane na potrzeby sprawozdań finansowych opierają się na zapisach Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016r w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, które co do zasady zakładają inną metodologię wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, niż zastosowane do wyznaczenia rezerw na potrzeby wypłacalności opartych o przyszłe przepływy pieniężne. Różnicą wynikającą z zapisów ww. rozporządzenia jest brak możliwości uwzględnienia w większości rodzajów rezerw zmiany wartości pieniądza w czasie. Tabela poniżej prezentuje porównanie rezerw brutto ustalonych na potrzeby Sprawozdania finansowego oraz dla celów wypłacalności wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku w tysiącach:

Rezerwy w Sprawozdaniu finansowym		Rezerwy dla celów wypłacalności	
Rezerwa składek, rezerwa ubezpieczeń na życie, rezerwa ubezpieczeń na życie jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	2 455 337	2 198 892	Najlepsze oszacowanie rezerwy składki
Rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	89 890	80 766	Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych
		18 692	Margines ryzyka
Razem	2 545 227	2 298 350	Razem

Produkty z rezerwą składek w Sprawozdaniu finansowym

Rezerwa składek wraz z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego wyznaczone dla celów rachunkowych wyznaczane są na pokrycie przewidywanych przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. Rezerwę składek dla celów rachunkowych wyznacza się jako składkę przypisaną przypadającą na przyszłe miesięczne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana lub w relacji do stopnia ryzyka przewidywanego w następujących okresach sprawozdawczych. Dla wszystkich produktów, w których wyznaczana jest rezerwa składek stosowana jest metoda tworzenia rezerwy składki w proporcji do okresu ubezpieczenia, na który przypada przypis (pro rata temporis). Co więcej, podstawą naliczenia tej rezerwy jest wartość składki przypisanej brutto nie pomniejszonej o poniesione zewnętrzne koszty akwizycji. Metodologia wyznaczania rezerwy składek do celów sprawozdań finansowych nie bierze pod uwagę dokładnej wartości przyszłych kosztów czy odszkodowań - pozycje te są uwzględniane przy wycenie rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego, którą tworzy się jako uzupełnienie rezerwy składek na pokrycie przyszłych szkód, świadczeń i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia.

Metodologia wyznaczania najlepszego oszacowania rezerwy składek, opiera się ona na zdyskontowanych przewidywanych przyszłych przepływach pieniężnych wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. Nie opiera się więc ona na rozłożeniu składki przypisanej w czasie, lecz na bardziej zaawansowanej metodzie modelowania przyszłych zobowiązań i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. Konieczne jest więc przyjęcie w niej innych, bardziej szczegółowych założeń, niż przy wyznaczaniu rezerwy na potrzeby sprawozdań finansowych. Na potrzeby wyznaczenia najlepszego oszacowania przyjęto bardziej szczegółowy podział produktów do jednorodnych grup ryzyka niż stosowane przy

określaniu rozkładów ryzyka rezerwy składek na cele sprawozdań finansowych. Istotnym czynnikiem różnicującym oba rodzaje rezerw jest przyjęcie w rezerwach dla celów wypłacalności prawdopodobieństwa rezygnacji z ubezpieczenia przez ubezpieczającego i związanym z tym zwrotem składki za niewykorzystany okres ochrony.

Dodatkowo w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek zostały ujęte należności i zobowiązania wynikające z zawartych umów ubezpieczenia i posiadanych umów reasekuracyjnych, których termin płatności przypada po dacie bilansowej, a które w sprawozdaniu finansowym prezentowane są w pozycjach:

- Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich
- Należności od pośredników ubezpieczeniowych
- Należności z tytułu reasekuracji
- Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich
- Zobowiązania z tytułu reasekuracji

Gdyby rezerwę składek dla celów rachunkowych skorygować o wielkość naliczonych aktywowanych kosztów akwizycji, to oba rodzaje rezerwy składek różniłyby się głównie o prognozowaną wielkość przyszłego zysku Spółki wynikającego z zawartych umów ubezpieczenia po uwzględnieniu prognozowanego zwrotu składki dla ubezpieczającego w przypadku rezygnacji z ubezpieczenia.

Produkty z rezerwą ubezpieczeń na życie w Sprawozdaniu finansowym

Dla produktów z rezerwą ubezpieczeń na życie w sprawozdaniu statutowym stosuje się co do zasady takie same metodologie jak w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek (metody aktuarialne), z tym że:

- w rezerwach dla celów rachunkowych nie uwzględnia się założeń o rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia;
- parametry dotyczące śmiertelności/zachorowalności ustalane są na wyższym poziomie ufności niż 50%;
- stosuje się jedną stopę techniczną do dyskonta zobowiązań, a nie strukturę terminową stóp wolnych od ryzyka;
- stosuje się inną metodologię wyznaczania parametrów kosztowych
- nie uwzględnia się przyszłych wypłat z tytułu udziałów w zyskach.

W przypadku ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym rezerwa ubezpieczeń na życie w sprawozdaniu finansowym uwzględnia ryzyko zgonu oraz koszty administracyjne i likwidacji szkód i nie obejmuje całego przyszłego prognozowanego przepływu pieniężnego związanego z prognozowanym zyskiem Spółki.

Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych

Przyjęta metodologia wyznaczania rezerw szkodowych jest co do zasady spójna z metodami stosowanymi do wyznaczenia rezerw szkodowych dla celów rachunkowych. Zastosowane różnice to wprowadzenie w najlepszym oszacowaniu uwzględnienia zmiany wartości pieniądza w czasie, które jest zabronione w rezerwach wyznaczanych dla celów rachunkowych oraz wprowadzenie w rezerwie na szkody zgłoszone, lecz niewypłacone korekty z tytułu historycznego wskaźnika odmów szkód. Zmiany te powodują obniżenie wartości rezerw szkodowych.

Udział reasekuratora w najlepszym oszacowaniu

Różnice w założeniach i metodologii wyznaczania udziałów reasekuratora w rezerwach w obu standardach wyliczeń są analogiczne do różnic wskazanych w odpowiednich rezerwach brutto. Dodatkową różnicą jest konieczność uwzględnienia w najlepszym oszacowaniu

rezerw korekty z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez reasekuratora. Korekta ta powoduje obniżenie wartości udziałów reasekuratora w rezerwach.

Margines ryzyka

Przy wyznaczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowych nie wyznacza się w sposób jawny dodatkowego narzutu na rezerwy wynikającego z kosztów utrzymania środków własnych przeznaczonych na pokrycie marginesu wypłacalności. Rezerwy co do zasady mają być tworzone w sposób bezpieczny pozwalający na pokrycie wszystkich przyszłych kosztów i zobowiązań zakładu ubezpieczeń.

D.2.2. Zasady i metody wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na potrzeby Wypłacalności II

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe odpowiadają kwocie jaką aktualnie, według stanu na 31.12.2016 roku, Spółka musiałaby zapłacić, gdyby miała natychmiast przenieść swoje zobowiązania z tytułu ubezpieczeń do innego zakładu ubezpieczeń.

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych jest równa sumie najlepszego oszacowania rezerw i marginesu ryzyka. Najlepsze oszacowanie zostało wyznaczone brutto, bez odliczania kwot należnych z tytułu reasekuracji. Ze względu na brak zobowiązań ubezpieczeniowych w walutach innych niż złoty polski wszystkie rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zostały wyznaczone w złotych polskich.

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na 31.12.2016 przedstawia tabela poniżej (dane w tys. zł.):

Linia biznesowa	Najlepsze oszacowanie brutto		Margines ryzyka
	rezerwa składki	rezerwa szkodowa	
Ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe	2 049 696	40 788	14 306
Pozostałe ubezpieczenia na życie	149 196	39 978	4 386
Razem	2 198 892	80 766	18 692

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale reasekuratora na 31.12.2016 przedstawia tabela poniżej (dane w tys. zł.):

Linia biznesowa	Najlepsze oszacowanie brutto	
	rezerwa składek	rezerwa szkodowa
Ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe	0	0
Pozostałe ubezpieczenia na życie	-1 148	3 135
Razem	-1 148	3 135

D.2.2.1. Segmentacja portfela do linii biznesowych

Na potrzeby wyznaczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Spółka dokonała segmentacji swoich zobowiązań ubezpieczeniowych do jednorodnych grup ryzyka według posiadanych linii biznesowych:

- Wszystkie produkty sprzedawane w ramach 3 grupy ustawowej działu I zostały zakwalifikowane do linii biznesowej *Ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub ubezpieczeń na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe*. Ze względu na opcję wykupu polisy przez ubezpieczającego zawartą w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia (OWU), produkty te zakwalifikowano do produktów zawierających opcje i gwarancje.
- Produkty strukturyzowane sprzedawane w ramach 1 grupy ustawowej działu I zostały rozdzielone na dwie linie biznesowe:
 - część opcyjna (instrument pochodny), której ryzyko inwestycyjne ponosi ubezpieczony została wydzielona i zaklasyfikowana do linii biznesowej *Ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub ubezpieczeń na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe*
 - pozostała część produktu została przydzielona do linii biznesowej *Pozostałych ubezpieczeń na życie*.
- Produkty oszczędnościowe sprzedawane w ramach 1 grupy ustawowej działu I zostały zakwalifikowane do linii biznesowej *Pozostałych ubezpieczeń na życie*.
- Pozostałe produkty ochronne nie wymienione powyżej, sprzedawane w ramach 1, 4 i 5 grupy ustawowej, zostały zakwalifikowane w całości do linii biznesowej *Pozostałych ubezpieczeń na życie*.

Ze względu na konstrukcję produktów ochronnych niemożliwy był podział tych produktów na produkty dotyczące ubezpieczeń na życie i produkty dotyczące ubezpieczeń zdrowotnych (ryzyka ze sobą są powiązane, ponieważ wypłata szkody z jednego ryzyka zazwyczaj kończy ochronę ubezpieczeniową całej polisy).

Dodatkowo na potrzeby określenia założeń i metodologii wyznaczania najlepszego oszacowania Spółka podzieliła portfel ubezpieczeń na jednorodne grupy ryzyka ze względu na rodzaj ubezpieczonego ryzyka, zachowanie się klientów oraz ponoszone koszty związane z obsługą ubezpieczeń.

D.2.2.2. Opis stosowanych zasad i metod do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na potrzeby Wyplacalności II

Najlepsze oszacowanie- metodologia

Najlepsze oszacowanie wyznacza się w podziale na:

- najlepsze oszacowanie rezerwy składek (dotyczące przyszłych zdarzeń ubezpieczeniowych)
- najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych.

Najlepsze oszacowanie – rezerwa składek brutto

Najlepsze oszacowanie rezerwy składek odpowiada ważonej prawdopodobieństwem średniej z przyszłych przepływów pieniężnych, przy uwzględnieniu zmiany wartości pieniądza w czasie (dyskonto). Najlepsze oszacowanie rezerwy składek wyznaczone jest z

dokładnością do każdej polisy ubezpieczeniowej. Prognozowane przepływy pieniężne uwzględniają:

- przyszłe składki należne po dacie bilansowej,
- nieopłacone składki należne przed datą bilansową, z terminem płatności po dacie bilansowej,
- odszkodowania/ świadczenia,
- koszty obsługi,
- koszty likwidacji,
- koszty akwizycji,
- koszty działalności inwestycyjnej,
- zwroty składek dla ubezpieczonych z uwzględnieniem prawdopodobieństwa upadku podmiotu pośredniczącego w sprzedaży,
- niezapłacone koszty akwizycji wynikające ze składki należnej na datę bilansową, z terminem płatności po dacie bilansowej.

Najlepsze oszacowanie rezerwy składek uwzględnia przyszłe, oczekiwane zachowania osoby ubezpieczonej dotyczące rezygnacji z polisy w trakcie trwania okresu ubezpieczenia.

Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych brutto

Najlepsze oszacowanie rezerw szkodowych Spółka wyznacza w podziale na:

- najlepsze oszacowanie dotyczące szkód zaistniałych i zgłoszonych, ale niewypłaconych (IBNR),
- najlepsze oszacowanie dotyczące szkód zaistniałych, ale niezgłoszonych.

Zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne odnoszące się do szkód zgłoszonych, ale niewypłaconych oparte są na indywidualnej informacji o wielkości zgłoszonego roszczenia, skorygowanej prawdopodobieństwem jego wypłaty i kosztocłonności procesu likwidacji dla danej linii biznesowej.

Najlepsze oszacowanie rezerw na szkody zaistniałe, ale niezgłoszone wyznacza się dla każdej linii biznesowej z dokładnością do danego produktu ubezpieczeniowego z uwzględnieniem zmiany wartości pieniądza w czasie oraz powiększa się o szacowane koszty likwidacji roszczeń. Podstawą do wyznaczania rezerwy są świadczenia należne w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego (wynikające z sumy ubezpieczenia), prawdopodobieństwo zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, współczynniki opisujące ujawnianie się zdarzenia ubezpieczeniowego w kolejnych miesiącach od momentu wystąpienia szkody oraz suma rezerwy ubezpieczeń na życie wyznaczonej do celów rachunkowych i rezerwy składki netto na datę bilansową. Dodatkowo dla każdej umowy, która zakończyła się przed 01.01.2017, gdzie ryzykiem ubezpieczeniowym było dożycie ubezpieczonego do końca okresu ochrony, w przypadku nie zgłoszenia się ubezpieczonego po odbiór świadczenia, w ramach rezerwy IBNR zawiązywana jest rezerwa na świadczenia zapadłe niezgłoszone. Rezerwa na świadczenia zapadłe niezgłoszone jest tworzona metodą indywidualną, w wysokości kwoty należnej ubezpieczonemu w przypadku dożycia zgodnie z warunkami ubezpieczenia lub umową ubezpieczenia.

Założenia stosowane do wyznaczenia najlepszego oszacowania

Przyszłe przepływy finansowe uwzględniają wyznaczone na bazie danych historycznych Spółki opóźnienie między datą zajścia szkody a datą wypłaty świadczenia do ubezpieczonego.

Dla wszystkich linii biznesowych przyszłe przepływy pieniężne opierają się na miesięcznym prawdopodobieństwie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, prawdopodobieństwie

rezygnacji ubezpieczonego z polisy oraz sumy ubezpieczenia bądź dla wybranych produktów średniej wielkości wypłaconego świadczenia.

Założenia przyjęte do wyznaczenia najlepszego oszacowania opierają się, za wyjątkiem założeń o stopach inflacji i struktury terminowej stopy wolnej od ryzyka, na danych wewnętrznych.

Stopę inflacji dotyczącą wynagrodzeń i stopę inflacji dotyczącą pozostałych kosztów wyznaczono na podstawie informacji z Raportu o inflacji Narodowego Banku Polskiego. Przyjęto strukturę terminową stopy wolnej od ryzyka opublikowaną przez EIOPA według stanu na 31.12.2016r.

Założenia kosztowe opierają się na systemie alokacji kosztów stosowanym w Spółce i są wyliczane w rozbiu na linie biznesowe określone w stosowanym w Spółce systemie alokacji kosztów, zaś dla każdej z tej linii dodatkowo w podziale na koszty dotyczące wynagrodzeń oraz pozostałe koszty. Jednorodne grupy ryzyka opisane w rozdziale D.2.2.1. klasyfikowane są do odpowiednich linii biznesowych systemu alokacji kosztów.

Na podstawie danych historycznych Spółki wyznaczono, w ramach jednorodnej grupy ryzyka, na poziomie ufności 50%, funkcje względnej śmiertelności/zachorowalności modyfikujące stosowane przez Spółkę tablice zachorowalności oraz tablice trwania życia za 2013 rok opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny. Dla innowacyjnych produktów, w których Spółka nie posiada danych historycznych, argumenty funkcji względnej śmiertelności zostały założone na podstawie oceny eksperckiej.

W przypadku ubezpieczeń z malejącą sumą ubezpieczenia zależną od salda powiązanego kredytu na potrzeby określenia bieżącej wartości tego salda przyjęto otrzymaną od pośredników/agentów informację o średniej stopie oprocentowania kredytów oraz długości trwania kredytu.

Na podstawie danych historycznych Spółki, dla produktów z historycznie istotnym wskaźnikiem rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia, wyznaczono krzywe opisujące prawdopodobieństwo rezygnacji osoby ubezpieczonej z dalszej ochrony ubezpieczeniowej w każdym miesiącu trwania polisy. W przyszłych przepływach pieniężnych dotyczących rezygnacji z ubezpieczenia uwzględniono, zgodnie z zapisami umów ubezpieczeniowych, częściowy zwrot wypłaconych kosztów akwizycji oraz prawdopodobieństwo upadku dystrybutora polisy.

W projekcjach przyszłych przepływów pieniężnych Ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym zakładana jest zmiana wartości tych funduszy zgodna ze strukturą terminową stopy wolnej od ryzyka opublikowaną przez EIOPA według stanu na 31.12.2016.

W przypadku nowych produktów ubezpieczeniowych, dla których dane historyczne są niewystarczające, przyjęto założenia zastosowane przy taryfikacji produktu ubezpieczeniowego.

Przy wyznaczaniu najlepszego oszacowania nie założono przyszłych działań zarządu.

Uproszczenia

W procesie wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Spółka zdecydowała się na zastosowanie uproszczeń, które w ocenie Spółki mają nieistotny wpływ na ostateczną wartość rezerw.

Spółka zastosowała następujące uproszczenia w procesie wyznaczania:

najlepszego oszacowania rezerwy skladek:

- uproszczone podejście do wyznaczania korekty z tytułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez reasekuratora;
- brak uwzględnienia w przepływach pieniężnych zajścia zdarzeń o charakterze katastroficznym;
- brak uwzględnienia przyszłych działań zarządu;
- deterministyczny model rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia;

- deterministyczny model projekcji przyszłych wartości aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych.

Margines ryzyka

Margines ryzyka wyznacza się jako uzupełnienie najlepszego oszacowania w celu zapewnienia, że wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiada kwocie, jaką Spółka zażądałaby za przejęcie swoich zobowiązań ubezpieczeniowych i wywiązanie się z nich. Margines ryzyka wyznacza się jako koszt kapitału dopuszczonych środków własnych odpowiadających kapitałowemu wymogowi wypłacalności, koniecznemu do pokrycia zobowiązań ubezpieczeniowych w całym okresie trwania portfela polis. Spółka przyjęła koszt kapitału równy 6%.

Margines ryzyka opiera się na wyliczeniach kapitałowego wymogu wypłacalności wyznaczonego formułą standardową. Spółka prognozuje wartość każdego z modułu ryzyk wchodzących w skład formuły standardowej. Metodologia wyznaczania poszczególnych projekcji podmodułów ryzyka na potrzeby wyliczenia marginesu ryzyka uzależniona jest od stopnia istotności/czasochłonności wyznaczania projekcji danego podryzyka w całej wartości ryzyk, które zgodnie z wymogami powinny zostać ujęte w wyliczeniu.

Dla ryzyk związanych z ubezpieczeniami na życie związanymi z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Spółka margines ryzyka wyznacza wykonując pełne obliczenie przyszłych wymogów wypłacalności bez stosowania uproszczeń. Dla ryzyk związanych z Pozostałymi ubezpieczeniami na życie przyszłe wymogi kapitałowe każdego ryzyka zostały wyznaczone przy pomocy uproszczeń, za wyjątkiem ryzyka wzrostu kosztów, które zostało wyznaczone dokładnie.

Ze względu na nieistotność wymogu kapitałowego związanego z ryzykiem rewizji rent ryzyko to zostało pominięte przy wyznaczaniu marginesu ryzyka.

Margines ryzyka jest alokowany na poszczególne linie biznesowe przez wyznaczenie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. SCR) przy założeniu, że zakład nie ma innych linii biznesowych. Następnie na bazie udziału SCR danej linii biznesowej w sumie SCR wyznaczonych dla wszystkich linii biznesowych określany jest współczynnik udziału danej linii biznesowej w marginesie ryzyka. Całościowy margines ryzyka alokowany jest na poszczególne linie biznesu zgodnie z tak otrzymanymi współczynnikami.

Jest to pierwszy okres sprawozdawczy w ramach Wypłacalności II, w związku z czym nie zostało zaprezentowane porównanie do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczonych w poprzednim okresie sprawozdawczym. Analiza taka będzie przeprowadzona w przyszłości.

Opis poziomu niepewności związanej z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Metodologia wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przyjęta przez Spółkę wiąże się z ryzykiem niepewności szacunków ich wartości. Niepewność ta wynika w głównej mierze z ryzyka, że przyjęte założenia okażą się w przyszłości odbiegać od faktycznych parametrów. W ocenie Spółki następujące przyjęte założenia mają wpływ na niepewność szacunków:

- przyjęta alokacja kosztów do poszczególnych linii biznesowych;
- przyjęte na bazie danych historycznych modyfikacje tablic trwania życia/zachorowalności;
- przyjęty wskaźnik odmowy wypłaty szkody;
- przyjęte na bazie danych historycznych współczynników rozwoju szkód
- niepewność prognozy zachowania się w przyszłości aktywów finansowych, od których zależą przychody Spółki;
- przyjęte rozkłady i wskaźniki rezygnacji osób ubezpieczonych z ubezpieczenia;

Dodatkowo przyjęte modele i uproszczenia mają wpływ na niepewność prawidłowego szacunku rezerw.

D.3. Inne zobowiązania

D.3.1. Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)

Do wyceny pozostałych rezerw w bilansie ekonomicznym stosowana jest metoda alternatywna opisana w punkcie D.4 niniejszego sprawozdania.

Różnica w wartości „Pozostałych rezerw (innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)” w sprawozdaniu finansowym i sprawozdaniu sporządzonym na potrzeby Wyłącalności II wynika z ujęcia części rezerw w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek. Przeniesieniu do rezerw technicznych podlega ta część rezerw na koszty, która jest związana z umowami ubezpieczenia i dla których termin rozliczenia przypada po dacie bilansowej.

D.3.2. Zobowiązania

Do wyceny pozostałych zobowiązań w bilansie ekonomicznym stosowana jest metoda alternatywna opisana w punkcie D.4 niniejszego sprawozdania.

Różnica w wartościach zobowiązań wykazanych w bilansie ekonomicznym w stosunku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym wynika z ujęcia części zobowiązań w najlepszym oszacowaniu rezerwy składek. Przeniesieniu do rezerw technicznych podlega ta część zobowiązań, która jest związana z umowami ubezpieczenia i dla których termin rozliczenia przypada po dacie bilansowej.

D.4. Alternatywne metody wyceny

D.4.1. Instrumenty finansowe

W odniesieniu do aktywów finansowych, dla których nie występuje aktywny rynek zastosowano alternatywne metody wyceny opisane poniżej:

Obligacje korporacyjne oraz listy zastawne

Alternatywna wycena papierów wartościowych dokonywana jest poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem rynkowej stopy procentowej. W odniesieniu do wybranych papierów wartościowych, w przypadku których różnica w wycenie pomiędzy zastosowaniem rynkowej stopy procentowej a wyceną z zastosowaniem wewnętrznej stopy zwrotu (XIRR) była nieistotna zastosowano uproszczenie polegające na dyskontowaniu przyszłych przepływów z wykorzystaniem wewnętrznej stopy zwrotu.

Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania

Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne wycenia się według wartości ustalonej przez fundusz inwestycyjny na podstawie wartości aktywów netto tego funduszu, przypadających na jednostkę lub certyfikat. Wyceny jednostkowe są obliczane i publikowane przez poszczególne Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych. Źródłem informacji o cenach są strony internetowe TFI i wiadomości otrzymywane od TFI, Anality Online S.A. oraz terminal Bloomberg.

Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla depozytów terminowych w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej. W tym celu wyznaczane są przyszłe przepływy kapitałowe i odsetkowe dla każdego zawartego kontraktu. Następnie przepływy te są dyskontowane średnią rynkową stopą procentową, jaka możliwa jest do uzyskania na rynku w dniu wyceny dla depozytów o analogicznym horyzoncie czasowym w bankach posiadających podobną wiarygodność kredytową.

Strukturyzowane papiery wartościowe

Wartość godziwa strukturyzowanych papierów wartościowych ustalana jest na podstawie wyceny kontrahentów. Wycena strukturyzowanych papierów wartościowych wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego, otrzymywana od kontrahentów podlega weryfikacji na podstawie powszechnie stosowanych modeli do wyceny opcji (m.in. model Blacka-Scholesa) lub modelu wyceny opracowanego wewnętrznie przez Towarzystwo lub przez niezależny wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny.

Instrumenty pochodne

Wartość godziwa opcji ustalana jest na podstawie wyceny kontrahentów (cena kupna). Wycena opcji wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego, otrzymywana od kontrahentów podlega weryfikacji na podstawie powszechnie stosowanych modeli do wyceny opcji (m.in. model Blacka-Scholesa) lub modelu wyceny opracowanego wewnętrznie przez Towarzystwo lub przez niezależny wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny.

Aktywa dla ubezpieczeń związanych z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

Aktywa dla ubezpieczeń związanych z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym obejmują depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych, strukturyzowane papiery wartościowe, jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, instrumenty pochodne oraz obligacje korporacyjne. Wyceniane są w wartości godziwej. Wartość godziwa odzwierciedla cenę, po której Towarzystwo może zbyć te aktywa na rynku wtórnym, bazując na podpisanych umowach w zakresie rynku wtórnego.

D.4.2. Pozostałe aktywa i zobowiązania

W odniesieniu do pozostałych aktywów i zobowiązań, dla których nie występuje aktywny rynek zastosowano alternatywne metody wyceny opisane poniżej:

Należności

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla należności w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej. Do wyceny należności krótkoterminowych stosowane jest uproszczenie polegające na pominięciu efektu dyskonta. Ze względu na krótkoterminowy charakter większości należności nie ma istotnych różnic w wycenie przy zastosowaniu powyższej metody w stosunku do wyceny w sprawozdaniu finansowym.

Zobowiązania

Z uwagi na brak aktywnego rynku dla zobowiązań w celu ustalenia ich wartości godziwej zastosowano model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej rynkowej stopy procentowej. Do wyceny zobowiązań krótkoterminowych stosowane jest uproszczenie polegające na pominięciu efektu dyskonta. Ze względu na krótkoterminowy

charakter większości zobowiązań nie ma istotnych różnic w wycenie przy zastosowaniu powyższej metody w stosunku do wyceny w sprawozdaniu finansowym.

Pozostałe rezerwy

Pozostałe rezerwy są tworzone wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy), wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy jest pewne lub wysoce prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz gdy można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

D.5. Inne informacje

Wszystkie istotne informacje zawarto w punktach D.1.-D.4.

E. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

E.1. Środki własne

E.1.1. Zarządzanie środkami własnymi

Celem Spółki jest gospodarka kapitałowa gwarantująca wypłacalność Spółki.

W ramach gospodarki kapitałowej Spółka koncentruje się na dążeniu do zachowania stałej wypłacalności i ciągłej zdolności wywiązywania się ze wszystkich zobowiązań poprzez utrzymywanie takiego poziomu środków własnych, który umożliwi Spółce przyjęcie na siebie nieoczekiwanej dużej szkody w określonym horyzoncie czasu i zapewni terminową wypłatę odszkodowań i świadczeń dla osób uprawnionych.

Adekwatność kapitałowa zapewniana jest poprzez posiadanie kapitałów adekwatnych do ponoszonego przez Spółkę ryzyka w szczególności poprzez realizację wymogów w zakresie pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego oraz kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi wyliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w dyrektywie Wypłacalność II oraz regulacjach powiązanych (wytyczne EIOPA, standardy techniczne, wytyczne lokalnego nadzorczy).

Obowiązkiem Spółki jest posiadanie środków własnych w wysokości nie niższej niż minimalny i kapitałowy wymóg wypłacalności.

Zarząd Spółki może wyznaczyć bardziej ostrożny (wyższy) minimalny wewnętrzny poziom wskaźnika wypłacalności, niż wymagane przepisami prawa. Wewnętrzny poziom współczynnika wypłacalności określony jest w strategicznych celach i wynosi 120%. Poziom alarmowy wskaźnika określony jest w wysokości 150%.

W Spółce wyznaczone są osoby i jednostki organizacyjne odpowiedzialne w zakresie wyliczania, raportowania i monitorowania współczynników zapewniających adekwatność kapitałową, w tym zasady raportowania w przypadku ewentualnego spadku współczynnika poniżej ustalonych minimalnych poziomów.

Symulacje współczynnika wypłacalności obejmują horyzont adekwatny do okresów planowania. Wyliczając wymóg kapitałowy dla przyszłych okresów, Spółka określa przyszłe wymogi kapitałowe w oparciu o plany sprzedażowe poszczególnych produktów oraz symulację bilansu ekonomicznego. Spółka bada, co najmniej raz w roku, adekwatność kapitałową zgodnie z Wypłacalność II (współczynnik wypłacalności) na etapie tworzenia planu finansowego w perspektywie 5 kolejnych lat.

Podejmując rekomendacje w sprawie podziału zysku za dany rok Spółka bierze pod uwagę konieczność zapewnienia adekwatności kapitałowej i wypłacalności Spółki w perspektywie ujętej w planie finansowym.

Przy podejmowaniu decyzji o wdrażaniu produktów ubezpieczeniowych Spółka uwzględnia wymóg kapitałowy generowany przez dany produkt, zgodnie z wymogami Wypłacalność II (wyliczany jest wymóg kapitałowy według Wypłacalność II generowany przez każdy wdrażany produkt).

Spółka identyfikuje główne czynniki zagrażające zapewnieniu pełnej wypłacalności i podejmuje działania w celu ich ograniczenia poprzez ciągłe modyfikowanie i aktualizowanie procesów i procedur związanych z zarządzaniem ryzykiem adekwatnie do potrzeb, zmian w organizacji i otoczeniu zewnętrznym dostosowując się przy tym do wymagań właścicieli, dostosowując się przy tym do wymagań właścicieli.

E.1.2. Struktura środków własnych

Środki własne Spółki są klasyfikowane w trzech kategoriach, w zależności od ich zdolności do absorbowania strat. Podstawowym podziałem środków własnych jest rozróżnienie na

podstawowe środki własne i uzupełniające środki własne. Podstawowe środki własne składają się z nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami bilansu ekonomicznego po pomniejszeniu o dywidendę i podatek od niektórych instytucji finansowych przewidywane do zapłaty w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Wykaz podstawowych środków własnych Spółki na dzień 31.12.2016 r. przedstawia tabela poniżej:

Pozycja środków własnych	Razem	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	712 557	687 008	0	25 549
Przewidywane dywidendy	0	0	0	0
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-13 068	-13 068	0	0
Podstawowe środki własne, razem	699 489	673 940	0	25 549
Uzupełniające środki własne, razem	0	0	0	0
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	698 554	673 940	0	24 614
Podstawowe środki własne dopuszczone na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (MCR)	673 940	673 940	0	0

Pełna informacja odnośnie kalkulacji środków własnych w formacie wymaganym przepisami prawa znajduje się w załączniku S.23.01.01 „Środki własne”.

Rezerwa uzgodnieniowa obejmuje wysokość nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami, po skorygowaniu jej o: kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi), aktywo na podatek odroczone, nadwyżkę ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia.

Sposób kalkulacji rezerwy uzgodnieniowej na dzień 31.12.2016 r. zaprezentowano w tabeli poniżej:

Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	712 557
Akcje własne (wykazane jako aktywa w bilansie)	0
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	13 068
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	339 549
Rezerwa uzgodnieniowa	359 940

Pozycja „Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia” obejmuje podatek od niektórych instytucji finansowych przewidywany do zapłaty w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Objaśnienie różnic pomiędzy kapitałem własnym ze Sprawozdania finansowego a nadwyżką aktywów nad zobowiązaniami w bilansie ekonomicznym przedstawia tabela poniżej. Wyjaśnienia różnic z przeszacowania poszczególnych pozycji bilansowych zamieszczone są w sekcji D niniejszego sprawozdania.

Kapitał własny ze Sprawozdania finansowego	665 206
Przeszacowanie aktywów do wartości godziwej	-192 593
Przeszacowanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	250 260
Przeszacowanie zobowiązań do wartości godziwej	-11 568
Podatek odroczony wyliczony od różnic z przeszacowania aktywów i pasywów	1 252
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w bilansie ekonomicznym	712 557

E.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

E.2.1. Metoda wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności

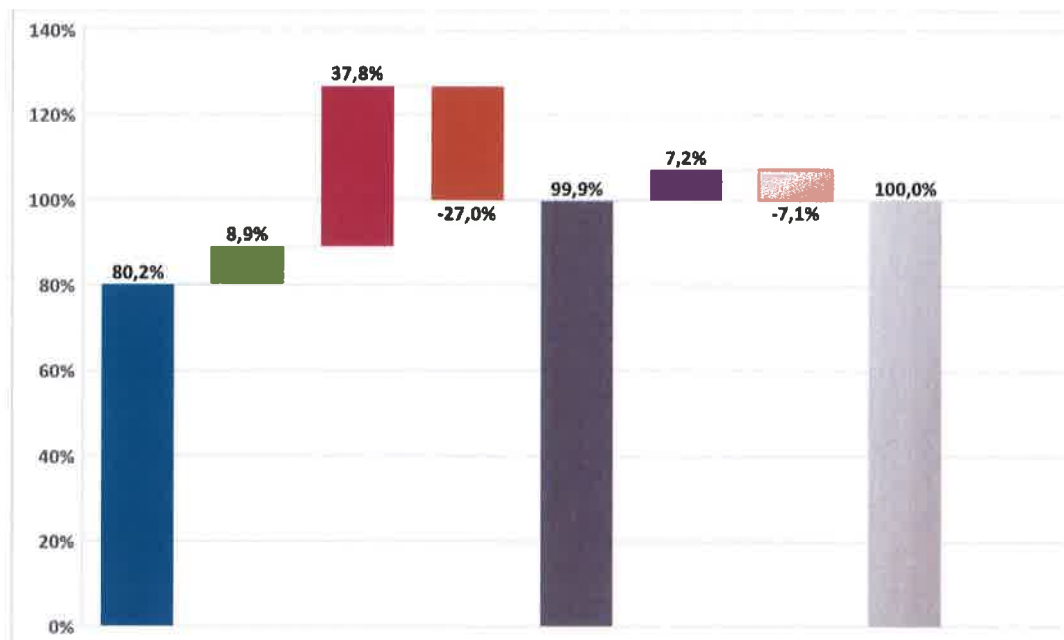
Do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności Spółka stosuje formułę standardową. W ocenie Spółki zasady wyznaczania wymogu kapitałowego według formuły standardowej są konserwatywne i zasadniczo dobrze dopasowane do profilu ryzyka Spółki.

E.2.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności

Kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentuje tabela poniżej:

	Kapitałowy wymóg wypłacalności
Ryzyko rynkowe	131 681
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	14 532
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	61 957
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	0
Dywersyfikacja	-44 231
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	0
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	163 939
Ryzyko operacyjne	11 786
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	0
Zdolności odroczonych podatków dochodowych do pokrywania strat	-11 631
Kapitałowy wymóg wypłacalności	164 095

Udział procentowy poszczególnych ryzyk w kapitałowym wymogu wypłacalności ustalonym na dzień 31 grudnia 2016 roku zaprezentowano poniżej:

- Ryzyko rynkowe
- Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta
- Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie
- Dywersyfikacja
- Podstawowy SCR
- Ryzyko operacyjne
- Zdolność odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat
- SCR

E.2.3. Pokrycie wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu wypłacalności środkami własnymi

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka posiadała wystarczające środki własne na pokrycie wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu wypłacalności. Dane liczbowe prezentuje tabela poniżej:

Dostępne i dopuszczone środki własne:	
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	699 489
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie MCR	673 940
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	698 554
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR	673 940
SCR	164 095
MCR	41 024
Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR	425,7%
Stosunek dopuszczonych środków własnych do MCR	1 642,8%

E.2.4. Uproszczenia

Przy wyliczaniu kapitałowego wymogu wypłacalności Spółka zastosowała następujące uproszczenia wynikające z zasady proporcjonalności:

W przypadku wyznaczania wielkości efektu ograniczania ryzyka dla ryzyka aktuarialnego w umowach reasekuracji i sekurytyzacji w ramach podmodułu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta Spółka nie wyznacza wartości hipotetycznego wymogu kapitałowego dla ryzyka aktuarialnego zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji przy założeniu braku umowy reasekuracji i sekurytyzacji i wymogu kapitałowego związanego z tym efektem ograniczania ryzyka. Spółka wykonała dokładne wyznaczenie wielkości efektu ograniczania ryzyka dla ryzyka aktuarialnego i otrzymała wartość nieistotną z punktu widzenia całego wymogu kapitałowego oraz wymogu kapitałowego dotyczącego ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta.

E.2.5. Parametry specyficzne i narzut kapitałowy

Spółka nie stosuje parametrów specyficznych dla zakładów ubezpieczeń. Ponadto, organ nadzoru nie nałożył narzutu kapitałowego na kapitałowy wymóg wypłacalności Spółki.

E.2.6. Minimalny wymóg kapitałowy - dane wejściowe

Spółka wyznacza Minimalny wymóg kapitałowy (MCR) zgodnie z artykułem 249 Rozporządzenia delegowanego.

Liniowy Minimalny wymóg kapitałowy zgodnie z formułą standardową wyznaczony został na bazie składowych zaprezentowanych w załączniku numer.

Minimalny wymóg kapitałowy na dzień 31 grudnia 2016 wynosi:

Liniowy MCR	29 473
SCR	164 095
Górne ograniczenie MCR	73 843
Dolne ograniczenie MCR	41 024
Minimalny wymóg kapitałowy	41 024

E.2.7. Zmiany wymogów kapitałowych

Pozycja kapitałowa Spółki jest stabilna, utrzymuje się na wysokim poziomie. W okresie sprawozdawczym odnotowano spadek kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego, przy jednoczesnym spadku środków własnych. Największy wpływ na obniżenie wymogu kapitałowego miał spadek ryzyka rynkowego, związanego ze spadkiem w podmodule ryzyka koncentracji.

E.3. Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

Spółka nie stosuje podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności.

E.4 Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

Spółka nie stosuje modelu wewnętrznego, w związku z tym nie występują różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym.

E.5. Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

Spółka, w trakcie 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku, nie odnotowała niezgodności z minimalnym wymogiem wypłacalności oraz niezgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności.

Spółka na bieżąco monitoruje poziom minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności. W ramach strategicznych celów związanych z zarządzaniem ryzykiem Spółka regularnie bada zgodność i wdraża wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatności kapitałowej (wypłacalności) dostosowując je do skali prowadzonej działalności.

E.6. Wszelkie inne informacje

Wszystkie istotne informacje zostały uwzględnione w punktach E.1-E.5.

Marat Nevretdinov
Wiceprezes Zarządu

Ewa Lipińska
Wiceprezes Zarządu

Grzegorz Bors
Wiceprezes Zarządu

Załączniki

Kod formularza	Nazwa formularza
S.02.01.02	Bilans
S.05.01.02	Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych
S.05.02.01	Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju
S.12.01.02	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie
S.23.01.01	Środki własne
S.25.01.21	Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla podmiotów stosujących formułę standardową
S.28.01.01	Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Załączniki

S.02.01.02 Bilans

Wartość bilansowa wg Wyplacalność II
C0010

Aktywa

Wartości niematerialne i prawne	R0030	
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	88 997
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	1 017
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070	649 001
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	759
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	
Akcje i udziały	R0100	
Akcje i udziały – notowane	R0110	
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	
Obligacje	R0130	264 838
Obligacje państwowe	R0140	55 546
Obligacje korporacyjne	R0150	194 624
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	14 668
Zabezieczone papiery wartościowe	R0170	
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	71 883
Instrumenty pochodne	R0190	1 037
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	310 485
Pozostałe lokaty	R0210	
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220	2 299 943
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	
Pożyczki pod zastaw polisy	R0240	
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250	
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260	
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270	1 987
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290	
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300	
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	1 987
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320	
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330	1 987
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340	
Depozyty u cedentów	R0350	
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	10 667
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	74 526
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone	R0400	
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	7 768
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	1 441
Aktywa ogółem	R0500	3 135 347

Zobowiązania

Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0530	
Najlepsze oszacowanie	R0540	
Marginies ryzyka	R0550	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0570	
Najlepsze oszacowanie	R0580	
Marginies ryzyka	R0590	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600	193 560
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0620	
Najlepsze oszacowanie	R0630	
Marginies ryzyka	R0640	
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650	193 560
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0660	
Najlepsze oszacowanie	R0670	189 174
Marginies ryzyka	R0680	4 386
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690	2 104 789
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0700	
Najlepsze oszacowanie	R0710	2 090 483
Marginies ryzyka	R0720	14 306
Zobowiązania warunkowe	R0740	
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieceniowe)	R0750	9 803
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760	80
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770	
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780	63 447
Instrumenty pochodne	R0790	
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800	
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810	
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820	34 843
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830	
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840	16 267
Zobowiązania podporządkowane	R0850	
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860	
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870	
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880	
Zobowiązania ogółem	R0900	2 422 790
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000	712 557

S.05.01.02 Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych

	Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązania z tytułu ubezpieczeń na życie						Zobowiązania z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie			Ogółem
	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0300	
	Ubezpieczenia zdrowotne	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń na życie		
Składki przypisane										
Brutto	R1410	0	0	238 681 108	0	0	0	0	1 178 587 803	
Udział zakładu reasekuracji	R1420	0	0	69 717	0	0	0	0	69 717	
Netto	R1500	0	0	238 611 391	0	0	0	0	1 178 488 086	
Składki zarobione										
Brutto	R1510	0	0	222 676 625	0	0	0	0	1 164 583 320	
Udział zakładu reasekuracji	R1520	0	0	78 069	0	0	0	0	78 069	
Netto	R1600	0	0	222 598 526	0	0	0	0	1 164 485 221	
Odszkodowania i świadczenia										
Brutto	R1610	0	0	340 376 386	0	0	0	0	620 085 469	
Udział zakładu reasekuracji	R1620	0	0	381 993	0	0	0	0	381 993	
Netto	R1700	0	0	338 984 393	0	0	0	0	819 703 476	
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych										
Brutto	R1710	0	0	-262 534 660	0	0	0	0	217 642 712	
Udział zakładu reasekuracji	R1720	0	0	-143 119	0	0	0	0	-143 119	
Netto	R1800	0	0	-265 381 871	0	0	0	0	216 085 831	
Koszty poniesione										
Pozostałe koszty	R2500	0	0	161 303 674	0	0	0	0	1 062 559	
Koszty ogółem	R2600	0	0	0	0	0	0	0	226 822 268	

S.05.02.01
Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg kraju

	R1400	Najważniejszych pięć krajów i kraj siedziby	Kraj siedziby
		Polska	
		C0210	C0150
			Polska
		C0280	C0220
Składki przypisane			
Brutto	R1410	1 178 568	1 178 568
Udział zakładów reasekuracji	R1420	70	70
Netto	R1500	1 178 498	1 178 498
Składki zarobione			
Brutto	R1510	1 164 563	1 164 563
Udział zakładów reasekuracji	R1520	78	78
Netto	R1600	1 164 485	1 164 485
Odszkodowania i świadczenia			
Brutto	R1610	820 085	820 085
Udział zakładów reasekuracji	R1620	382	382
Netto	R1700	819 703	819 703
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych			
Brutto	R1710	217 943	217 943
Udział zakładów reasekuracji	R1720	-143	-143
Netto	R1800	218 086	218 086
Koszty poniesione	R1900	232 414	232 414
Pozostałe koszty	R2500	1 093	
Koszty ogółem	R2600	233 506	

S.12.01.02

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie

	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie		Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja czynna	Ogółem (Ubezpieczenia na życie inne niż zdrowotne, w tym ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)			
		Umowy bez opcji i gwarancji	Umowy z opcjami i gwarancjami						
	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0150
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0020	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka									
Najlepsze oszacowanie									
Najlepsze oszacowanie brutto	R0030	0	2 090 483	0	189 175	0	0	0	2 279 658
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0080	0	0	0	1 987	0	0	0	1 987
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem	R0090	0	2 090 483	0	187 188	0	0	0	2 277 671
Margines ryzyka	R0100	0	14 306	4 386				0	18 692
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych									
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0110	0	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0120	0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0130	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0200	0	2 104 789	193 560			0	0	2 298 349

	R0010	Ubezpieczenia zdrowotne (bepośrednia dzialalnosć ubezpieczeniowa)			Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych (reasekuracja czynna)	Ogółem (Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie)
		C0160	C0170	C0180			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0010	0			0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązań przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0020	0			0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka RM							
Najlepsze oszacowanie							
Najlepsze oszacowanie brutto	R0030		0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązań przez kontrahenta – Ogółem	R0080		0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem	R0090		0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0100				0	0	0
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych							
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0110				0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0120		0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0130	0			0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0200	0			0	0	0

S.23.01.01 Środki własne

Podstawowe środki własne przed odliczeniem z tytułu udziałów w innych instytucjach sektora finansowego zgodnie z art. 68 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35

Ogółem	Kategoria 1 - nieograniczona / Tier 1	Kategoria 1 - ograniczona / Tier 1	Kategoria 2 / Tier 2	Kategoria 3 / Tier 3
C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
R0010	307 200		0	
R0030	6 800		0	
R0040	0		0	
R0050	0		0	0
R0070	0		0	0
R0080	0		0	0
R0110	0		0	0
R0130	359 940		0	0
R0140	0		0	0
R0160	25 549		0	25 549
R0180	0		0	0

Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II

Ogółem	Kategoria 1 - nieograniczona / Tier 1	Kategoria 1 - ograniczona / Tier 1	Kategoria 2 / Tier 2	Kategoria 3 / Tier 3
R0220				

Odliczenia

Wartość odliczeń z tytułu udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych	Podstawowe środki własne ogółem po odliczeniach
R0230	0
R0290	673 940
R0300	0
R0310	0
R0320	0
R0330	0
R0340	0
R0350	0
R0360	0
R0370	0
R0390	0
R0400	0
R0500	699 489
R0510	673 940
R0540	698 554
R0550	164 095
R0600	41 024
R0620	425,70%
R0640	1642,81%

C0060

Rezerwa uzgodnieniowa

Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R0700	712 557
Akcje własne (posiadane bezpośrednio i pośrednio)	R0710	0
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	R0720	13 068
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	R0730	339 549
Korekta ze względu na wydzielenie pozycji środków własnych w ramach portfeli objętych korektą dopasowującą i funduszy wyodrębnionych	R0740	0
Rezerwa uzgodnieniowa	R0760	359 940

Oczekiwane zyski

Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	R0770	0
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0780	0
Oczekiwane zyski z przyszłych składek - Ogółem	R0790	0

S.25.01.21**Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla podmiotów stosujących formułę standardową - Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności**

	Kapitałowy wymóg wypłacalności brutto	Parametry specyficzne dla zakładu	Uproszczenia
	C0110	C0090	C0100
Ryzyko rynkowe	131 681		
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	14 532		
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	61 957		
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych			
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie			
Dywersyfikacja	-44 231		
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	0		
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	163 939		

Obliczanie kapitałowego wymogu wypłacalności

Wartość / Value
C0100

Ryzyko operacyjne	R0130	11 786
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	R0140	0
Zdolności odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat	R0150	-11 631
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności z wyłączeniem wymogu kapitałowego	R0200	164 095
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności	R0220	164 095

Inne informacje na temat SCR		
Wymóg kapitałowy dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na czasie trwania	R0400	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410	0
Łączna wartość hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430	0
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440	0

S.28.01.01

Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń na życie

MCRL Wynik	R0200	C0040	29 473
------------	-------	-------	--------

		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Całkowita suma na ryzyku netto (z odliczeniem umów reasekuracji i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – świadczenia gwarantowane	R0210	C0050	0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – przyszłe świadczenia uznaniowe	R0220		0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń związanych z wartością indeksu i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0230		2 090 483
Inne zobowiązania z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie i (reasekuracji) ubezpieczeń zdrowotnych	R0240		187 188
Całkowita suma na ryzyku w odniesieniu do wszystkich zobowiązań z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie	R0250		15 584 101

Ogólne obliczenie MCR

	Ogólne obliczenie MCR		
Liniowy MCR	R0300	C0070	29 473
SCR	R0310		164 095
Górną próg MCR	R0320		73 843
Dolny próg MCR	R0330		41 024
Łączny MCR	R0340		41 024
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	R0350		16 009
Minimalny wymóg kapitałowy	R0400		41 024